Arcok a múltból

Válogatás Szabó János fényképhagyatékából

Chipurile trecutului

Imagini din colecţia János Szabó

Gordán Edina

Arcok a múltból

Válogatás Szabó János fényképhagyatékából

Chipurile trecutului

Imagini din colecţia János Szabó

Gordán Edina

Editura MEGA
Cluj-Napoca
2023

DTP și copertă: Editura Mega

Traducerea/ Fordította: Baja János

Fotografii: Colecția Szabó János, Biblioteca Documentară Bethlen Gábor, Aiud / Szabó János fényképhagyatéka, Bethlen Gábor Dokumentációs Könyvtár, Nagyenyed / Negativele fotografiilor a fost digitalizate de Fototeca Azopan / A fényképnegatívokat az Azopan Fotóarchívum digitalizálta

© Gordán Edina, 2023

GORDÁN, EDINA
Arcok a múltból: válogatás Szabó János fényképhagyatékából =
Chipurile trecutului: colecția János Szabó / Gordán Edina. –
Cluj-Napoca: Mega, 2023
Conține bibliografie
ISBN 978-606-020-609-5
73

editura MEGA
Editura Mega | www.edituramega.ro
e-mail: mega@edituramega.ro

Tartalom / Cuprins

Életrajzi adatok / **7**

Date biografice / **12**

Felhasznált források / Sursele folosite / **17**

Arcok a múltból / Chipurile trecutului / **19**

Életrajzi adatok

Szabó János 1914. március 14-én látta meg a napvilágot Nagyenyeden Szabó Árpád és Winkler Katalin egyetlen gyermekeként. Édesapja Szentesen született (1884. november 12.), majd a kolozsvári Ferenc József Tudományegyetem tanult tovább és 1906-tól a nagyenyedi Bethlen Gábor Kollégium helyettes természetrajz-földrajz tanára. 1912-től végleges pozíciót töltött be a kollégium tanári karában. Rá egy évre házasságot kötött az ágostai hitvallású nagyenyedi polgári család sarjával, Winkler Katalinnal (1893.03.31–1981.05.14.). Immár minden adott volt egy boldog családi élethez, azonban az első világháború derékba törte azt. Szabó János csupán néhány hónapot tölthetett együtt édesapjával. Szabó Árpád 1914-ben a 21. honvéd gyalogezred nagyenyedi zászlóaljához vonult be s ment az orosz harctérre augusztus 19-én. Végigküzdötte az első keletgalíciai nehéz harcokat, résztvett a Kárpátok alá történt visszavonulásban, majd az Uzsoki-szorosban megkezdett előretörésben, ahol 1914. október 3-án elesett. Felterjesztették a főhadnagyi kinevezésre, de már nem érhette meg azt. Emlékére a kollégium 1915. május 9-én gyászünnepélyt rendezett, ahol Jékely (Áprily) Lajos mondott felette emlékbeszédet. Augusztus 19-től szeptember 28-ig naplót vezetett, amelyből Jékely Lajos többször is idézett beszédében. Egyik bejegyzésében így emlékezett meg fiáról, Jánosról: „Ma reggel jutott eszembe, hogy kis fiam betöltötte a félesztendőt." Szabó Árpád hadtéri naplója jelenleg magántulajdonban van. Jékely (Áprily) Lajosnak jó barátja volt édesapja, akinek gondjaira bízta bevonulása előtt. A költő fia, Jékely Zoltán később játszópajtása lett. Barátságuk Jékely Zoltán 1982-ben bekövetkezett halálig megmaradt.

Édesapja korai halálát és a szentesi nagyszülők távolságát igyekezett ellensúlyozni anyai ágon a szász-magyar gyökerű polgári család közelsége. Dédnagyapja Winkler (I) János (1821–1908) római katolikus kereskedő Szászsebesről érkezett Nagyenyedre és alapított üzletet 1851-ben. Nagyapja Winkler (II) János (1852–1921) Nagyenyed főterén, az édesapjától átvett üzlet helyén 1890. márciusában új, egyszintes ház építését kezdte meg. A földszinten kapott helyet az üzlethelyiség, míg az emeleten a család lakott. A ház alatt 180 négyzetméteren pince helyezkedik el, ahol a Winkler pincészet működött.

1910-ben a szomszédos épület ugyanakkora pincéjével bővítette ki és megalapította a Szőlőbirtokosok Pincegazdaságának Részvény-Társaságát. A részvényesek Nagyenyed környéki szőlőgazdák voltak, akik mustjukat adták el kedvező áron a cégnek. A részvénytársaság az ebből készített bort értékesítette később. Fiával és unokájával, Jánossal (III.) (1886–1914) együtt vezették a főtéri üzletet. Nagymamája Lázár Cecília (1862–?) volt, akinek édesapja Lázár (Loser) Károly (1830–1897) kocsmárosként és pékmesterként dolgozott Nagyenyeden. Édesanyja, Zweck (Czövek) Amália (1846–1917) révén lutheránus lett. Édesanyja testvére, Winkler Cecília (1884–1970) a berethalmi születésű Weinrich Károlyhoz (1869–1944) ment feleségül. Házasságukból öt gyermek született: Lia [Lili] (1912–1998) és Olga [Gógi] (1912–2000) ikrek, Edda (1913–?), János (1915–?) és Elsi (1918–1947). Olgát, aki olyan volt, akár egy fotómodell, Szabó János számos fényképén megörökítette. Olga hegedűsként dolgozott különböző filharmóniákban, majd Németországban telepedett le. Számos unokatestvére volt még, akik visszaköszönnek fényképein. Ilyen polgári családi örökséggel nőtt fel Szabó János és ez a szász-magyar kettőség végigkísérte életútját.

Édesanyja 1922-ben újraházasodott. Második férje a dicsőszentmártoni születésű Ambrus Dezső (1896–1941), aki először a nagyenyedi Hangya központhoz került. Az 1921-ben elhunyt apósa, Winkler János (1852–1921) főtéri üzletét vezette kevés sikerrel. Az üzlet előtt kapott helyet az Unirea angol-román kőolaj társaság töltőállomása, amelyet haláláig irányított. Házasságukból két gyermek született, Dezső (1924–1999) és Zoltán (1926–2009).

Iskoláit Nagyenyeden kezdte el. 1924-től a nagyenyedi Református Bethlen-Kollégium diákja, majd 1928 és 1930 között Medgyesen végezte el a szász gazdasági és borászati iskolát. Tanulmányai befejezése után 1942-ig a Szőlőbirtokosok Pincegazdasága Részvénytársaság pincegazdaságban dolgozott. Tapasztalatszerzés végett 1932-ben három hónapra a bécsi Julius Meinl céghez küldték ki, ahol megvásárolta első fényképezőgépét. Fényképei nagy része is ekkor, fiatalsága kezdetén készültek. Később a marosvásárhelyi Hangya Szövetkezet meggyesfalvi ipartelepén pincemesterként, majd 1943. szeptember 16-tól 1944. július 1-én való besorozásáig a domoszlói szőlőgazdaságban titkárként dolgozott. Csehországban szovjet hadifogságba került, ahonnan csak 1948. októberében tért haza. Könyvelőként dolgozott nyugdíjazásáig. Soha nem lett párttag, így nem kapott tudásának megfelelő állást. 1951-ben feleségül vette Sarkadi Ilonát (1923–2017). Sógornője Manyi egyébként Marx József fényképész felesége volt, akivel gyerekkori barátok voltak. Apósanak Sarkadi Károlynak fényképészeti műterme volt Nagyenyeden, ahol felesége is dolgozott. Felesége 1963-tól, édesapja halálától fogva egyedül vezette a studiót egészen nyugdíjazásáig. Nem túlzás azt mondani, hogy a kommunizmus éveiben Enyed teljes lakosságát megörökítette portréfotóin. Archívumának nagy része azonban még életében megsemmisült. Gyermekeik nem voltak. A Rózsa utca 4 szám alatti

házukat Didi néni halála után az örökösök eladták, az új vevő pedig a földdel egyenlővé tette azt. Így Nagyenyed történelmének egy fontos része vált semmissé.

Szabó János nagy természetjáró volt, még nyolcvan éves korában is a havasokat járta. Élete során számos megpróbáltatáson ment keresztül, mégsem szünt meg bízni. Rácz Levente jellemzése alapján még 90 évesen is derűt, optimizmust sugárzott egész lénye. Személyében az utolsó nagyenyedi polgárok egyikét tisztelhettük meg. 2008-ban hunyt el, 94 éves korában.

Fényképhagyatéka

Szabó János fényképhagyatékának egy kis része ma a nagyenyedi Bethlen Gábor Dokumentációs Könyvtárban található. Két album őrizte meg az általa készített fotók negatívjait. Ezek néhány nagyított felvételen kívül nyomtatott formában nem őrződtek meg. E mellett található még 206 családi fénykép, amely nagyrészt Szabó János gyermekkorában, illetve még a megszületése előtt készült. Most ezekből teszünk közzé egy válogatást, amelynek segítségével betekintést nyerhetünk egy nagyenyedi fiatalember mindennapjaiba 1932 és 1939 között. További fényképei és negatívjai jelenleg magántulajdonban vannak. A negatívokat digitalizálását Szőcs Edgár közreműködésével az Azopan Fotóarchívum tette lehetővé. A negatívok nagy része az ő oldalukon is elérhető lesz a teljes leltározást követően. Nagyenyedi képeiből Lixandru Róbert közreműködésével egy külön honlapot hoztunk létre, ahol helyt kapott egy családfa is.[1] Köszönöm id. Lőrincz Zoltán, Fischer Gertrud, ifj. Lőrincz Zoltán, Szakács Tibor Ferenc, Ambrus Zoltán, Nagy József Gábor és Marius Cristea segítségét a fényképek azonosításában. Külön köszönet illeti Maxim Enikőt, aki elhozta a fényképeket és néhai Marx Ágnest, aki a könyvtárnak adományozta azokat. Nekik köszönhetően sikerült megőriznünk Nagyenyed történelmének egy kis darabját és minden érdeklődő számára elérhetővé tenni azt. Nekik köszönhetően sikerült megőriznünk Nagyenyed történelmének egy kis darabját és minden érdeklődő számára elérhetővé tenni azt. Ezúton is bíztatok mindenkit, hogy merje ránk bízni ezeket a régi fényképet és dokumentumokat, mivel ezáltal lehetővé válik azok megőrzése az utókor számára szakszerű tárolás és feldolgozás mellett.

Igyekeztünk olyan fényképeket kiválasztani, amik történeti és információs értékük mellett tükrözik az adott kor hangulatát is. Túlsúlyba kerültek a Fehér megyéhez köthető fényképek és az egykori nagyenyedi polgárok portréi. Elsősorban családtagjait, barátait örökítette meg, de az utcai fotózás korai követőjeként is számon tarthatjuk. Szabó János fényképeinek nagy részét az 1930 évek közepén készítette, így végigkövethetjük rajta fiatalsága helyszíneit és a korabeli szórakozási lehetőségeket. Ezek közé tartozott a vasárnap délutáni korzózás, a teniszezés, a strandolás, a kirándulások, a korcsolyázás, a különböző sportrendezvények és színi előadások. Első fényképét

[1] https://www.aiudulmeu.ro/szabo/

1932-ben készítette egy Bécs környéki kiránduláson. Első fényképezőgépe nem maradt fent és típusát sem ismerjük. A fennmaradt negatívok egy 127-es formátumú rollfilmhez tartoztak. A birtokában volt egy elsőgenerációs Zeiss gép, ami a gyártási szám alapján 1926-ban került forgalomba. Ehhez azonban 6 × 9 centiméteres filmtekercs tartozott. A tulajdonában volt még emellett egy Rolleiflex fényképezőgép, amelyet a gyártási száma alapján 1938/39-ben készítettek. Mindkét fényképezőgép egy 70-es évekbeli Pentacon Six és egy Flexaret mellett a hagyaték részét képezi a könyvtár gyűjteményében.

A harmincas években, fiatalsága éveiben kezdett teret hódítani az amatőr fényképészet, ami a fényképkiállítások növekedését hozta magával. Tehetségét több ilyen amatőr fotókiállításon is megcsillogtatta. Az első ismert szereplése az 1934. június 9-én az Erdélyi Kárpát Egyesület központi fotószakosztályának és a Kovács P. Fiai fotószaküzletének közös szervezésében zajló amatőr fényképkiállításon volt. Itt a szabad tárgyú művészi felvételek kategóriában oklevelet kapott barátjával Marx Józseffel együtt. 1934. október 13-án részt vett a szatmári mezőgazdasági, ipari, turisztikai és képzőművészeti kiállítás fényképészeti osztályának rendezvényén, ahol elismerő oklevelet kapott. 1935. december 4-én zajlott az Erdélyi Kárpát Egyesület marosszéki osztályának harmadik amatőrfénykép-kiállítása, amelyen az arcképcsoportban Szabó János első helyezést ért el a dohányzó férfi portréjával.

Számos, ma már történelmi eseményt megörökített fényképein. Az alábbiakban néhányat ismeretetünk ezek közül. 1932. augusztus 21-én zajlott Nagyenyeden a Romániai Magyar Dalosszövetség kerületi dalosversenye, amelyen 23 dalárda vett részt. A kezdő istentisztelet után a dalárdák az Iparos Önképzőkör kultúrházától zászlók alatt népviseletben vonultak a polgármesteri hivatal elé, ahol a város polgármestere dr. Albini Aurel és a Dalosszövetség elnöke, Inczédy-Joksman Ödön mondott üdvözlő beszédet. Ezt a díszes felvonulást örökítette meg Szabó János.

Fényképeket készített Járai István temetéséről. Járai István a nagyenyedi Református Bethlen Kollégium igazgatója volt, aki 1933. május 18-án hunyt el egy budapesti szanatóriumban. Földi porhüvelyét vonaton hozták haza Nagyenyedre és az állomástól a temetőig nagyszámú gyászoló kísérte utolsó útjára.

Két alkalommal is részt vett a Román Királyi Automobil Club a Feleki tetőn tartott autó és motorkerékpár versenyein, amelyek 1934. szeptember 2. és 1935. október 5. voltak megtartva. Külön lefotózta a versenyzőket és lejegyezte a futam részidejét.

1937–38 tájékán, mint a pincegazdaság alkalmazottja Bukarestbe ment, mivel az egyik ügyfelük nagyobb rendelésénél a hideg miatt borkő vált ki a palackozott borban. Szabó János átpalackozta a bort és betanította az ottani alkalmazottakat a művelet elvégzésére. A fennmaradt képek szerint más alkalommal is járt Bukarestben. Részt vett a Stirbey csemeteiskola egyik szüretén is. A harmincas években a Buftea helységben levő Stirbey csemeteiskolát a nagyenyedi Ambrosi-Fischer cég bérelte.

Számos fényképe ma már kordokumentumnak számít. Megörökítette a borosbenedeki református templomot, amikor még tető volt rajta. Az eddig ismert ábrázolásokon már romos állapotban látható csak. Képein számos reklámtábla is feltűnik, amely alapján rekonstruálhatjuk a korabeli gazdasági életet. Különösen fontosak a néprajzi vonatkozású fényképei. Megörökítette Miriszló és Alsógáld hagyományos portáit, amelyek mára teljesen eltűntek. Számos fényképén visszaköszön a mindennapi helyi népviselet is, amelynek nagy része szintén feledésbe merült mára. Az igazi kuriózumot a Nagyenyed főterén tartott vásár képei jelentik, amelyeken megtekinthetőek a népviseletbe öltözött árusok és vásárlóik is. Mindezek további kutatási lehetőségeket rejtenek magukban, amihez reméljük felkeltettük a jövőbeni kutatók érdeklődését.

Gordán Edina

Date biografice

János Szabó a văzut lumina zilei în 14 martie 1914 în Aiud, fiind singurul copil al părinţilor Árpád Szabó și Katalin Winkler. Tatăl lui s-a născut în Szentes (Ungaria) (12.11.1884), a studiat la universitatea din Cluj, și din 1906 a fost profesor înlocuitor de geografie și istoria naturii la colegiul Bethlen Gábor din Aiud. În 1912 primește definitiv postul de profesor în cadrul colegiului. După un an se căsătorește cu odrasla unei familii din Aiud, de credinţă augustiniană, Katalinn Winkler (03.31.1893–05.14.1981). Deși se întruneau toate condițiile unei vieți de familie fericite, totul a fost schimbat de începerea Primului Război Mondial. Árpád Szabó a petrecut doar câteva luni alături de fiul său, la 19 august 1914 fiind înrolat într-un regiment de infanterie Honved, plecând imediat spre câmpul de luptă din Rusia. A participat în primele înfruntări din estul Galiției, a luat parte la retragerile din regiunea Carpaţilor, iar apoi în 3 octombrie 1914, în timpul atacurilor din trecătoarea Ujok, a căzut pe câmpul de luptă. Fusese propus pentru acordarea gradului de locotenent, însă n-a mai apucat acel moment. În amintirea lui, la 9 mai 1915, colegiul a arborat steagul negru, iar Jékely (Áprily) Lajos a rostit un discurs comemorativ în care a citat din jurnalui de război al lui Árpád Szabó în mai multe rânduri. Într-una din însemnări amintea de fiul său, János, „Azi, dimineaţă mi-a venit în minte că fiul meu a împlinit jumătate de an.” Azi, jurnalul de luptă al lui Szabó Árpád este în proprietate privată. El a fost bun prieten cu Lajos Jékely (Áprily), căruia i-a destănuit gândurile sale înainte de înrolare. Fiu poetului, Zoltán Jékely, a devenit mai târziu prietenul de joacă al lui János Szabó. Prietenia lor a durat până la moartea lui Zoltán Jékely din 1982.

Moartea timpurie a tatălui său și depărtarea față de bunicii din Szentes au fost alinate de apropierea familiei maghiaro-săsești din partea mamei cu rădăcini burgheze. Străbunicul János Winkler (I) (1821–1908), negustor romano-catolic, a venit în 1851 din Sebeș în Aiud și și-a deschis un magazin. Bunicul János Winkler (II) (1852–1921), pe locul magazinului din centrul Aiudului, în martie 1890 a început construţia unei case cu etaj. La parter și-a găsit locul magazinul, iar la etaj a locuit familia. Sub casă se găsește o pivniță de 180 m^2, unde a funcţionat crama Winkler. În anul 1910, a închiriat pivnița casei vecine,

unde a fondat *Societatea pe acţiuni a Cultivatorilor de viţă-de-vie şi Crămarilor*. Acţionarii erau proprietarii de viţă-de-vie din zona Aiudului, care vindeau societăţii mustul la un preţ avantajos. Vinul astfel produs era ulterior valorificat de acţionariat pe pieţele din vecinătate. Magazinul din piaţa centrală a fost administrat alături de fiul şi nepotul lui, János (III) (1886–1914). Bunica lui a fost Cecília Lázár (1862–?), al cărei tată Károly Lázár (Loser) (1830–1897) a lucrat în Aiud ca hangiu şi meşter brutar. Mama sa, Amália Zweck (Czövek) (1846–1917), la origine a fost luterană. Sora mamei sale, Cecília Winkler (1884–1970), s-a căsătorit cu Károly Weinrich (1869–1944) născut în Biertan. Din căsătoria lor s-au născut cinci copiii: Lia [Lili] (1912–1998) şi Olga [Gógi] (1912–2000) gemeni, Edda (1913–?), János (1915–?) şi Elsi (1918–1947). Olga arăta precum un fotomodel, iar János Szabó a imortalizat-o în nenumărate fotografii. Olga a colaborat ca violonistă cu diferite filarmonici, după care s-a stabilit în Germania. A avut numeroşi verişori, care se regăsesc în fotografiile lui. Într-o astfel de familie burgheză a crescut János Szabó, iar această ambivalenţă săsesc-maghiară i-a marcat întreaga viaţă.

În 1922, mama sa s-a recăsătorit. Al doilea soţ, Dezső Ambrus (1896–1941), născut în Târnăveni, a activat mai întâi la Societatea Furnica. După moartea socrului său, János Winkler (1852–1921), a condus magaziul din centru cu puţin succes. În faţa magazinului şi-a găsit loc benzinăria societăţii englezo-române de petrol Unirea, pe care a administrat-o până la moartea sa. Din căsnicia lor s-au născut doi copii, Dezső (1924–1999) şi Zoltán (1926–2009).

Școala a început-o în Aiud. Din 1924 a fost elevul Colegiului Reformat Bethlen, mai apoi între 1928 şi 1930, a terminat la Mediaş şcoala de economie şi vinificaţie. După terminarea studiilor a lucrat până în 1942 la ferma de vinificaţie a *Societăţii Cultivatorilor de viţă-de-vie şi Crămarilor*. Pentru îmbogăţirea experienţei sale, în 1932 a fost trimis pentru trei luni la firma vieneză Julius Meinl, unde şi-a cumpărat primul aparat fotografic. Mare parte din fotografiile lui au fost făcute în această perioadă, la începutul tinereţii sale. Mai târziu, a lucrat la *Societatea Furnica* din Târgu Mureș în zona industrială ca pivnicer, iar apoi, din septembrie 1943 până în iulie 1944, la înrolare, a lucrat ca secretar la ferma de struguri din Domoszló (Ungaria). În Cehia a căzut prizonier la ruși, de unde abia în octombrie 1948 s-a întors acasă. Niciodată n-a devenit membru de partid, motiv pentru care n-a primit un loc de muncă la nivelul pregătirii sale. În 1951 s-a căsătorit cu Ilona Sarkadi (1923–2017). Cumnata acesteia, Manyi, era soţia fotografului József Marx, cu care a fost prieten din copilărie. Socrul lui, Károly Sarkadi, a avut în Aiud un studio foto, unde a lucrat şi soţia lui. Din 1963, soţia lui, după moartea tatălui ei, s-a ocupat singură de administrarea studioului până la pensionarea sa. Nu este nicio exagerare să spunem că în anii comunismului i-a imortalizat pe toţi locuitorii Aiudului în fotografiile ei de portret. Mare parte din arhiva ei însă a dispărut încă din timpul vieţii. Copii n-au avut. După moartea doamnei Didi, moştenitorii

au vândut casa de pe strada Rózsa nr. 4, iar noul cumpărător a demolat construcția. Astfel, o parte importantă a istoriei Aidului a fost pierdută pentru totdeauna.

János Szabó a fost un admirator al naturii, chiar și la vârsta de 80 de ani umbla pe munte. A trecut prin nenumărate încercări de-a lungul vieții, însă nu și-a pierdut încrederea. După caracterizarea făcută de Levente Rácz, chiar și la 90 de ani, emana optimism și seninătate prin toată ființa lui. Am avut ocazia să cinstim alături de el, pe unul dintre cetățenii Aiudului. În 2008, a murit la vârsta de 94 de ani.

Moștenirea fotografului

O mică parte a moștenirii fotografice a lui János Szabó se regăsește azi la Biblioteca Documentară Bethlen Gábor aiudeană. Negativele realizate au fost păstrate în paginile a două albume. În afară de câteva printuri, nu se mai regăsesc în vreo altă formă. Pe lângă acestea, mai găsim încă 206 fotografii de familie, care în mare parte au fost făcute în perioada copilăriei sale, respectiv înainte de nașterea sa. Dintre acestea am selectat imagini cu ajutorul cărora putem arunca o privire în viața de zi cu zi a unui tânăr aiudean între anii 1932 și 1939. Celelalte fotografii și negative se află în colecții particulare. Digitalizarea negativelor a fost posibilă cu colaborarea lui Edgár Szőcs de la Fototeca Azopan. O mare parte dintre negative se va găsi și pe site-ul lor, odată cu inventarierea lor completă. Cu fotografiile din Aiud am realizat cu contribuția lui Róbert Lixandru un calendar separat, unde și-a găsit loc și arborele genealogic.[2] Cu această ocazie le mulțumesc pentru dăruirea muncii lor care face posibilă publicarea în condiții foarte bune a acestei colecții de fotografii. Mulțumiri pentru sprijinul acordat în identificarea fotografilor lui Zoltán Lőrincz sr., Gertrud Fischer, Zoltán Lőrincz jr., Tibor Ferenc Szakács, Zoltán Ambrus, József Gábor Nagy și Marius Cristea. O mulțumire specială pentru Enikő Maxim, care ne-a adus fotografiile, și regretatei Ágnes Marx care le-a lăsat moștenire bibliotecii. Mulțumită lor, s-a putut păstra o mică parte din istoria Aiudului care poate fi pusă la dispoziția oricui. Cu această ocazie fac apel către orice deținător de fotografii și documente vechi personale să ni le încredințeze pentru că astfel ele pot fi păstrate și publicate în condiții foarte bune.

Am încercat să alegem acele fotografii care, dincolo de valoarea lor istorică și documentară, să ilustreze și atmosfera epocii respective. Accentul a căzut pe fotografiile legate de județul Alba și portretele aiudenilor ce aparțineau burgheziei din acea perioadă. János Szabó a imortalizat firesc membrii propriei familii, prietenii, însă a fost încă de timpuriu adeptul fotografiei stradale. János Szabó și-a realizat fotografiile în mare parte la mijlocul anilor 1930, astfel că putem urmări locurile tinereții sale și posibilitățile distractive din acea perioadă. Pintre acestea se regăsesc promenadele de duminică după-masa, tenisul, ștrandul, excursiile, patinajul, diferite evenimente sportive și spectacolele. Prima

[2] https://www.aiudulmeu.ro/szabo/

sa fotografie a fost realizată în Viena, în 1932, în timpul unei plimbări prin cartier. Primul lui aparat fotografic nu s-a păstrat și nu cunoaștem ce model era. Negativele rămase sunt cele din formatul rolei de film 127. În posesia lui se afla un aparat Zeiss de primă generație, care, după data de fabricație, a intrat în circulație în anul 1926. Însă la acesta rola de film era de 6 × 9 cm. Mai avea în posesie, pe lângă acesta, un aparat foto Rolleiflex, care după data de fabricație a fost produs în anii 1938/39. Ambele aparate, alături de un Pentacon Six din anii ’70 și un Flexaret, formează o moștenire ce se află în colecția bibliotecii.

În anii ’30, în anii tinereții lui, a început să capete teren fotografia de amator, care a adus de la sine creșterea expozițiilor de fotografie. Talentul lui a strălucit la multe din aceste expoziții foto. Primul concurs cunoscut a avut loc în 9 iunie 1934 la centrul *Asociației Societatea Carpatină Ardeleană (Erdélyi Kárpát Egyesület)* la expoziția organizată de departamentul de fotografie în comun cu magazinul de fotografie al lui Kovács P. Fiai. Aici, la categoria de fotografie artistică cu temă liberă, a primit o diplomă împreună cu prietenul lui József Marx. La 13 octombrie 1934 a luat parte la expoziția sătmăreană agricolă, industrială, turistică și artă plastică, eveniment la care a primit o diplomă de merit. La 4 decembrie 1935 a avut loc a treia expoziție de fotografie de amatori al *Asociației Societatea Carpatină Ardeleană* la departamentul din Scaunul Mureșului, unde, la portretul de grup, János Szabó a câștigat primul loc cu portretul bărbatului fumător.

A imortalizat multe evenimente istorice în fotografiile lui. În cele ce urmează, vom face cunoștință cu unele din ele. La 21 august 1932 a avut loc în Aiud, în cadrul Asociației Româno-Maghiare de Ansambluri, concursul de cântece unde au participat 23 de ansambluri corale. După slujba religioasă, ansamblul coral al elevilor Școlii Industriale au mărșăluit arborând streagul și în costum tradițional, de la căminul cultural până în fața primăriei, unde primarul orașului, dr. Albini Aurel, și președintele Asociației de Ansambluri, Ödön Inczédy-Joksman, au rostit discursuri de întâmpinare. Acest moment inaugural a fost imortalizat de János Szabó.

A realizat fotografii și la înmormântarea lui István Járai. Fost director al Colegiului Reformat Bethlen, István Járai a murit la 19 mai într-un sanatoriu budapestan. Rămășițele sale au fost aduse cu trenul în Aiud, iar de la gară până la cimitir, cortegiul funerar a fost condus pe ultimul drum.

În două ocazii a luat parte la concursul organizat pe vârful Feleacului de către Clubul Automobil Regal Român, care a avut loc în 2 septembrie 1934 și în 5 octombrie 1935. A realizat fotografii separate cu participanții și a făcut însemnări legate de desfășurarea cursei.

În jurul anilor 1937–38, atunci când munca de la ferma de struguri i-a permis, a mers în București, deoarece unuia dintre clienții lui i s-a format tartru în vinul îmbuteliat din cauza frigului. János Szabó a reîmbuteliat vinul și a oferit instrucțiuni angajaților de acolo cum să finalizeze procesul. Din pozele rămase, a fost și cu alte ocazii în București.

A luat parte la și la recolta ucenicilor de la Stirbey. În anii ’30, școala Stirbey din zona Buftea era închiriată de firma aiudeană Ambrosi-Fischer.

Multe din fotografiile lui sunt percepute azi ca documente de epocă. A imortalizat biserica reformată din Benic, când încă mai exista acoperișul acesteia. În imaginile de astăzi ea apare doar într-o stare de ruină. Apar și numeroase panouri publicitare în imaginile lui, pe baza cărora putem reconstrui viața gospodărească de odinioară. În mod deosebit, fotografiile lui sunt importante din perspectivă etnografică. A imortalizat porțile tradiționale din Mirăslău și Galda de Jos, care azi sunt definitiv pierdute. În multe din fotografii regăsim îmbrăcămintea de zi cu zi, care în mare parte a intrat astăzi în uitare. O adevărată raritate sunt imaginile care înfățișează târgul din piața principală din Aiud, unde se pot observa negustori și cumpărători în haine tradiționale. Toate acestea ne deschid oportunități noi de explorare care sperăm că au stârnit curiozitatea cercetătorilor viitori.

Gordán Edina

Felhasznált források / Sursele folosite

A Lázár család. Beszámoló egy nagyenyedi polgárcsaládról. Összeáll. Szabó Jancsi, 2003. Kézirat.

Szabó János: *A szőlők termésének értékesítéséről. „A szőlőtermesztésből nehéz megélni, viszont meg lehet gazdagodni belőle."* 2005. Kézirat.

Winkler János (1852–1921) naplója. Kézirat, id. Lőrincz Zoltán és Gertrud tulajdonában.

*

A Nagyenyedi Református Bethlen-Kollégium – Főgimnázium, Tanítóképző-Intézet és Polgári Leányiskola-értesítője az 1924/25-ik iskolai évről, Aiud, Ligner, 1925.

A Nagyenyedi Református Bethlen-Kollégium – Főgimnázium, Tanítóképző-Intézet és Polgári Leányiskola-értesítője az 1925/26-ik iskolai évről, Aiud, Ligner, 1926.

Rácz Levente: *Elment a nagyenyedi polgár.* In: Szabadság 2008. 02. 19. http://archivum2.szabadsag.ro/szabadsag/servlet/szabadsag/template/article%2CPArticleScreen.vm/id/6567 [utolsó letöltés: 2023. 01. 19.]

Az Újság, Budapest (11. évf.) 1935. október 1., 223. szám

Brassói Lapok, Brassó (XXLI. Évf., 278 szám) 1935. december 4.

Ellenzék, Kolozsvár (LV. évf., 235 szám) 1934. október 13.

Ellenzék, Kolozsvár (LVI. évf., 228 szám) 1935. október 04.

Erdélyi Lapok (II. évf., 116. szám) 1933. május 24.

Erdélyi Lapok (III. évf., 182. szám) 1934. szeptember 4.

Keleti Újság, Kolozsvár (15. évf., 183. szám), 1932. augusztus 12.

Keleti Újság, Kolozsvár (15. évf., 192. szám), 1932. augusztus 24.

Keleti Újság, Kolozsvár (XVII. évf., 128 szám) 1934. június 11.

Keleti Újság, Kolozsvár (18. évf./228 szám) 1935. október 5.

Keleti Újság, Kolozsvár (18. évf./231 szám) 1935. október 9.

Arcok a múltból / Chipurile trecutului

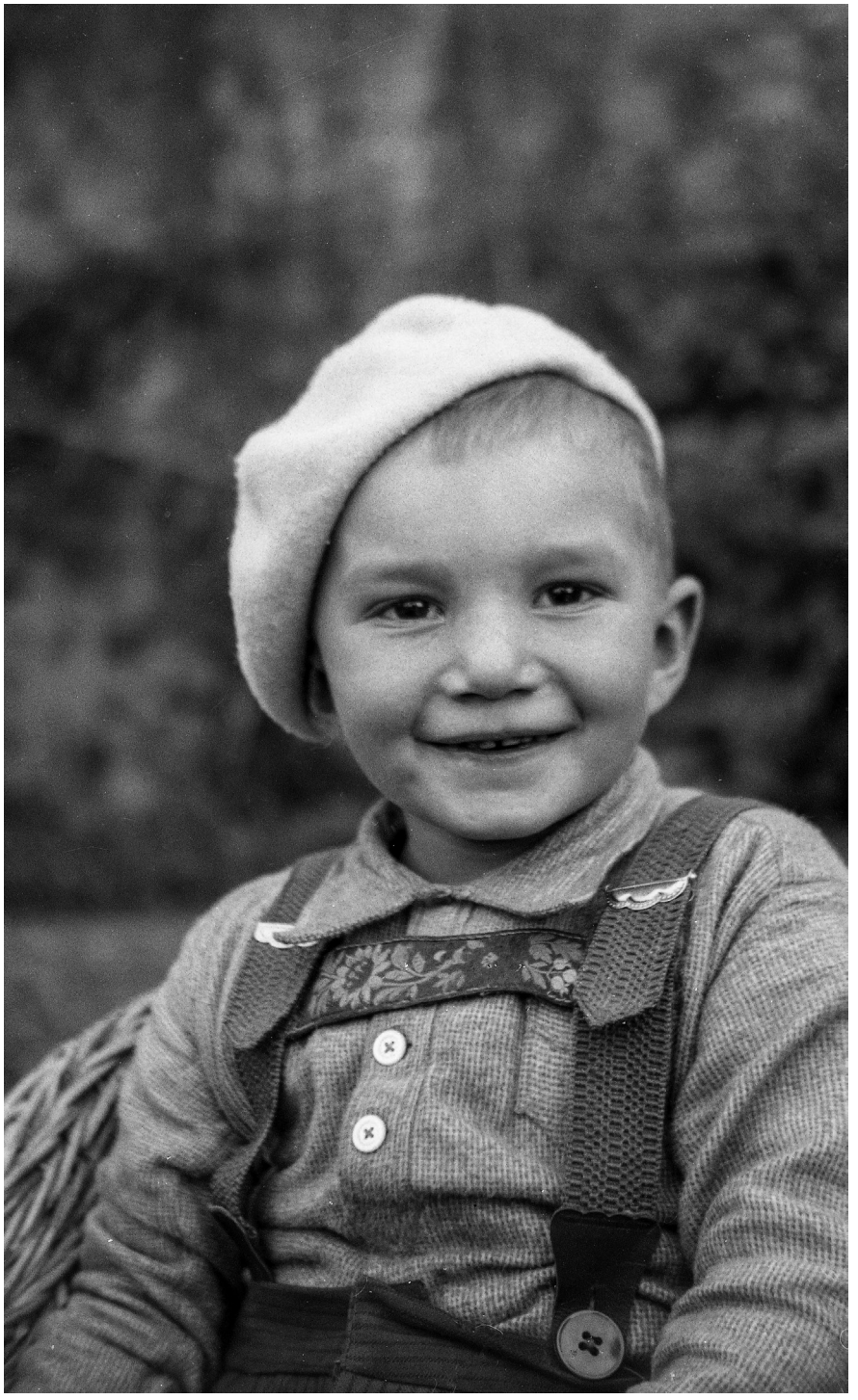

Winkler Gyula vagy Adalbert/
Gyula Winkler sau Adalbert

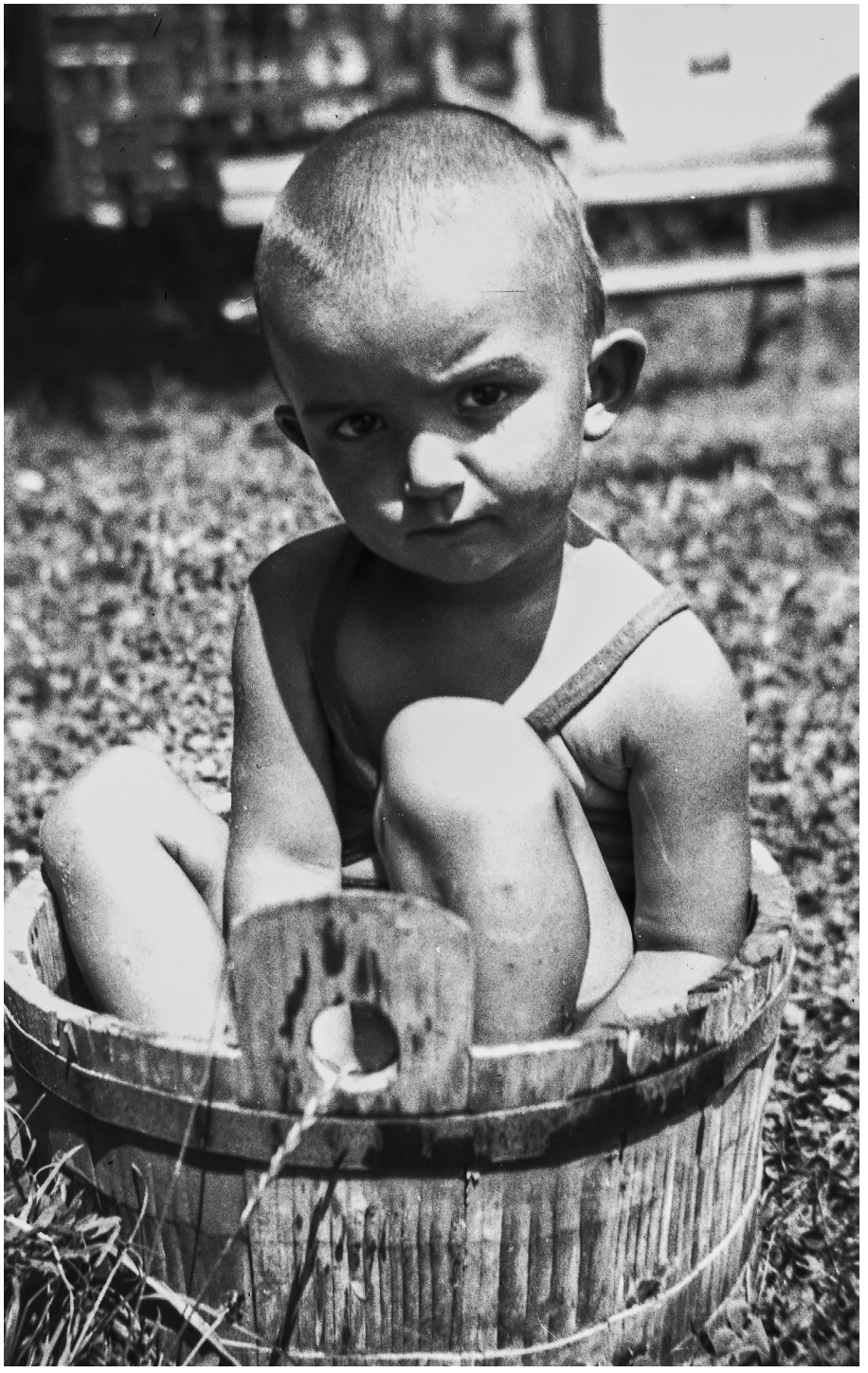

Ambrus Zoltán

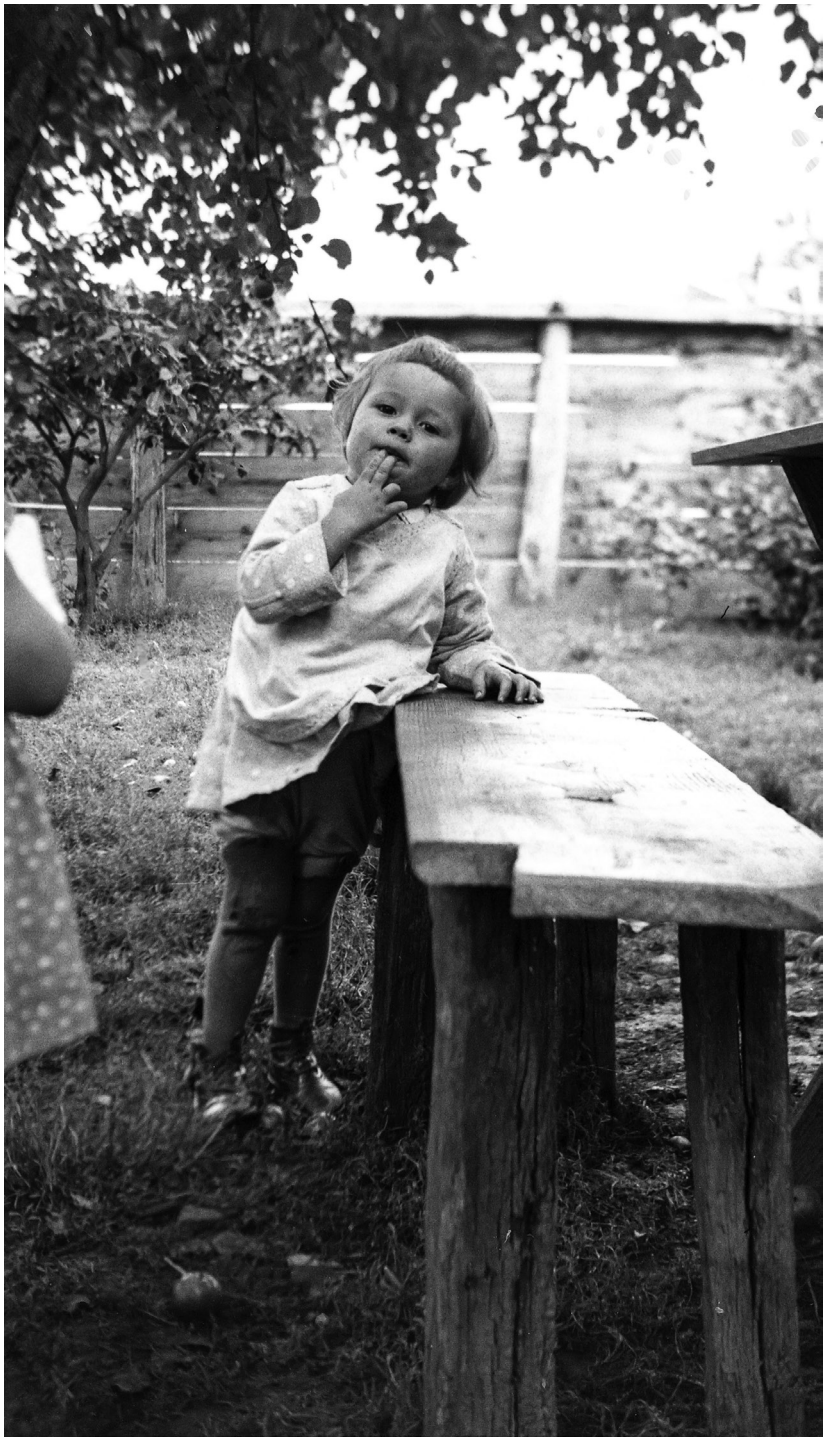

Szász Árpád lánya, Enikő
– Gidófalva, 1934 /
Fiica lui Árpád Szász,
Enikő – Ghidfalău, 1934

Szász Árpádné Kónya Irén
és lánya, Enikő – Nagyenyed
/ Szász Árpádné Kónya Irén
şi fiica, Enikő – Aiud

Kislány a lelátón – Medgyes
/ Fetiţă în tribună, Mediaş

Ambrus Dezső cserkész egyenruhában /
Ambrus Dezső în uniformă de cercetaş

Winkler Katalin, ifj. Ambrus Dezső és Ambrus Zoltán reggeliznek a teraszon /
Katalin Winkler, micul Dezső Ambrus şi Zoltán Ambrus iau micul dejun pe terasă

Weinrich Olga

Weinrich Lia

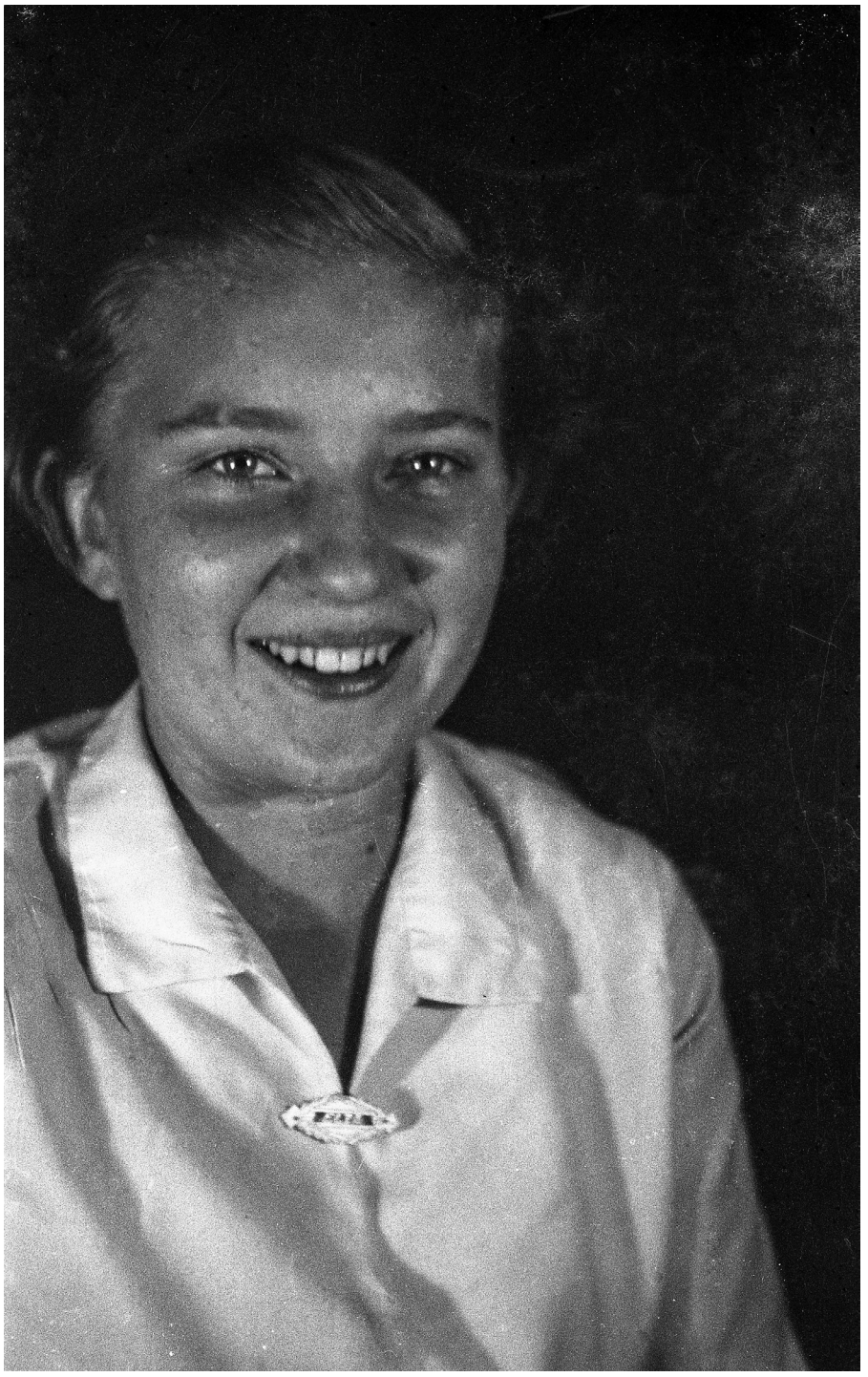

Weinrich Elsie

Winkler Jánosné Lázár Cecília nagyenyedi kertjében / János Winkler Cecília Lázár în grădina din Aiud

Felső sor balról Weinrich Olga, Lázár Ottó, Weinrich Lia, Weinrich Edda. Ülő sor balról Weinrich Károlyné Winkler Cecília, középen Winkler Jánosné Lázár Cecília /
În rândul de sus Olga Weinrich, Ottó Lázár, Lia Weinrich, Edda Weinrich. Ultimul rând de la stânga Károlyné Weinrich Cecília Winkler, în mijloc Jánosné Winkler Cecília Lázár

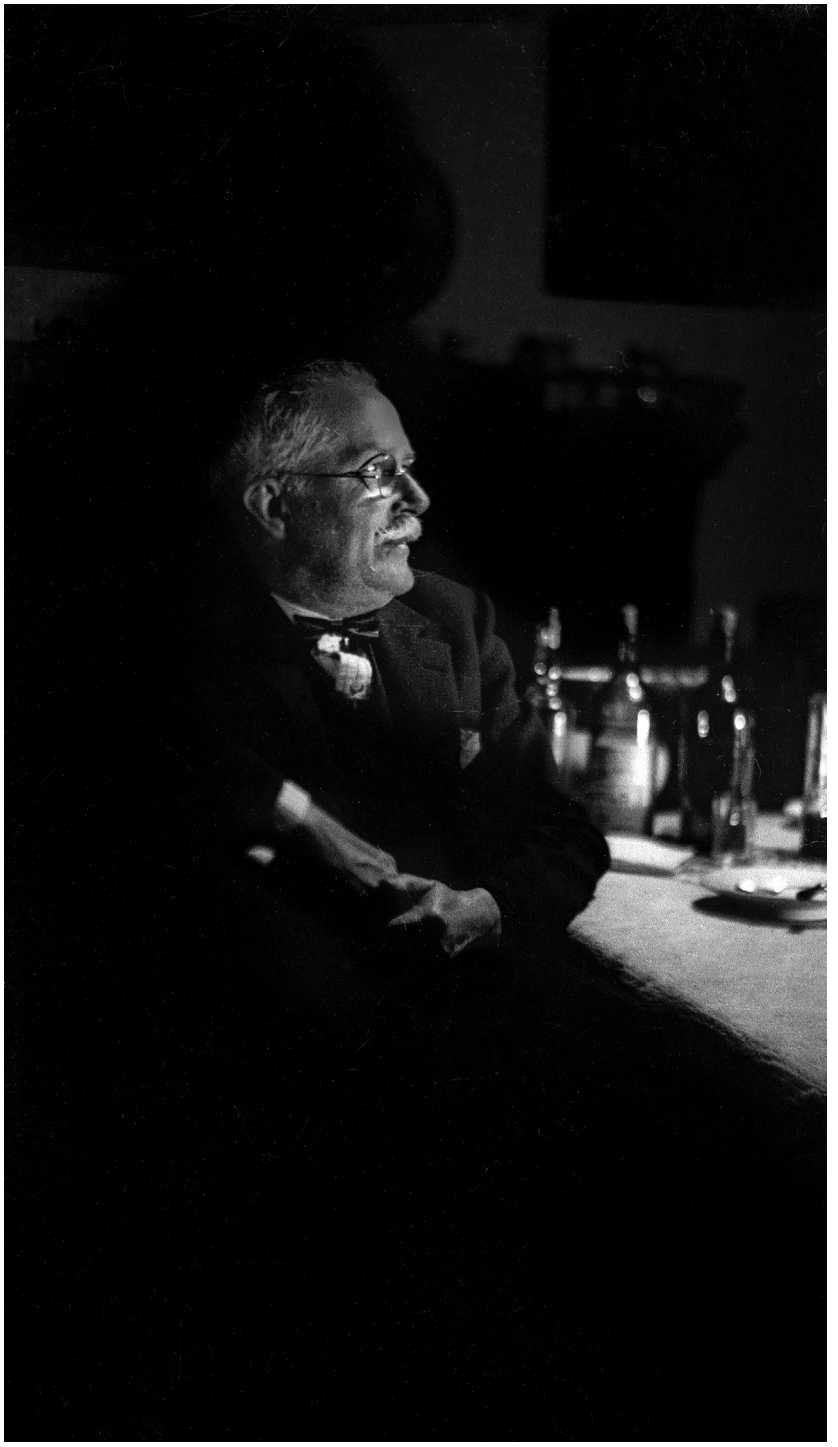

Weinrich Károly

Lázár Ernő érdi nyaralója kertjében /
Lázár Ernő în grădina de
vară din Érd, Ungaria

Családi ebéd. Az asztalfőn Winkler Jánosné Lázár Cecília, Ambrus Dezső, Ambrus Zoltán, és Winkler Gyula / Prânz în familie. În capul mesei doamna Winkler Jánosné Lázár Cecília, Dezső Ambrus, Zoltán Ambrus şi Gyula Winkler

Balról az első Weinrich Lia, harmadik Weinrich Edda, bal oldalán később férje Togănel Laurenţiu, jobb oldalán Weinrich Olga / Prima din stânga Lia Weinrich, a treia Edda Weinrich, în partea stângă viitorul ei soţ Togănel Laurenţiu, partea dreaptă Olga Weinrich

Nagyenyedi amatőr színjátszók. Balról az első Ambrus Dezső, Járai Éva, Ambrus Dezsőné Winkler Katalin és Kovács Bandi / Actori amatori din Aiud. Primul din stânga Dezső Ambrus, Éva Járai, Ambrus Dezsőné Winkler Katalin şi Bandi Kovács

Az erdőben / În pădure

Baráti társaság / În compania prietenilor

Sári

Sári

Will Éva

Fiatal lány virágcsokorral / ▶
Tânără cu buchet de flori

Will Éva

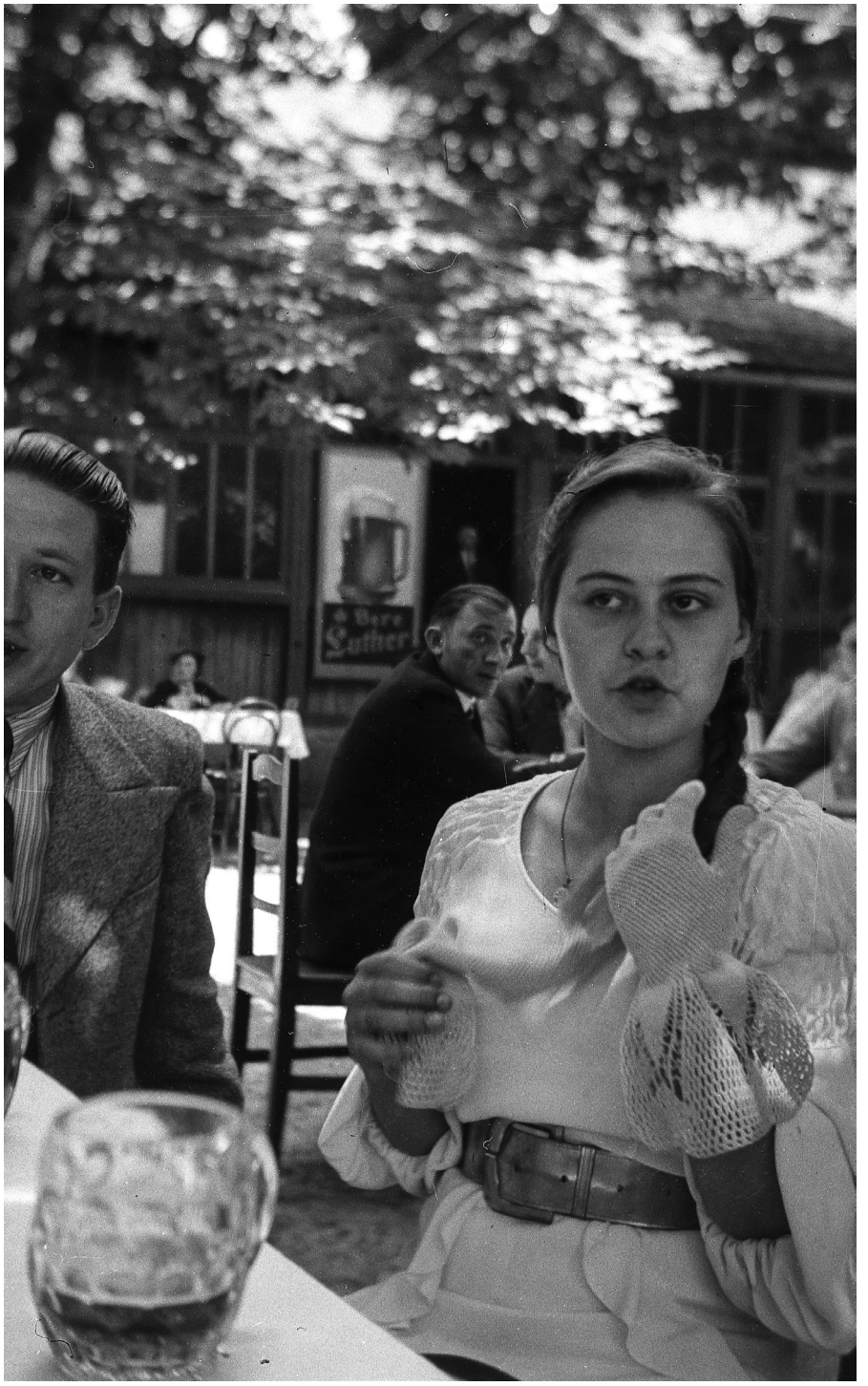

Fiatal lány a nagyenyedi sétatéren levő nyári kertben / Tânără în grădina de vară din parcul municipal din Aiud

A nagyenyedi Bethlen-
Kollégium kapujában /
La poarta Colegiului Național
Bethlen Gábor din Aiud

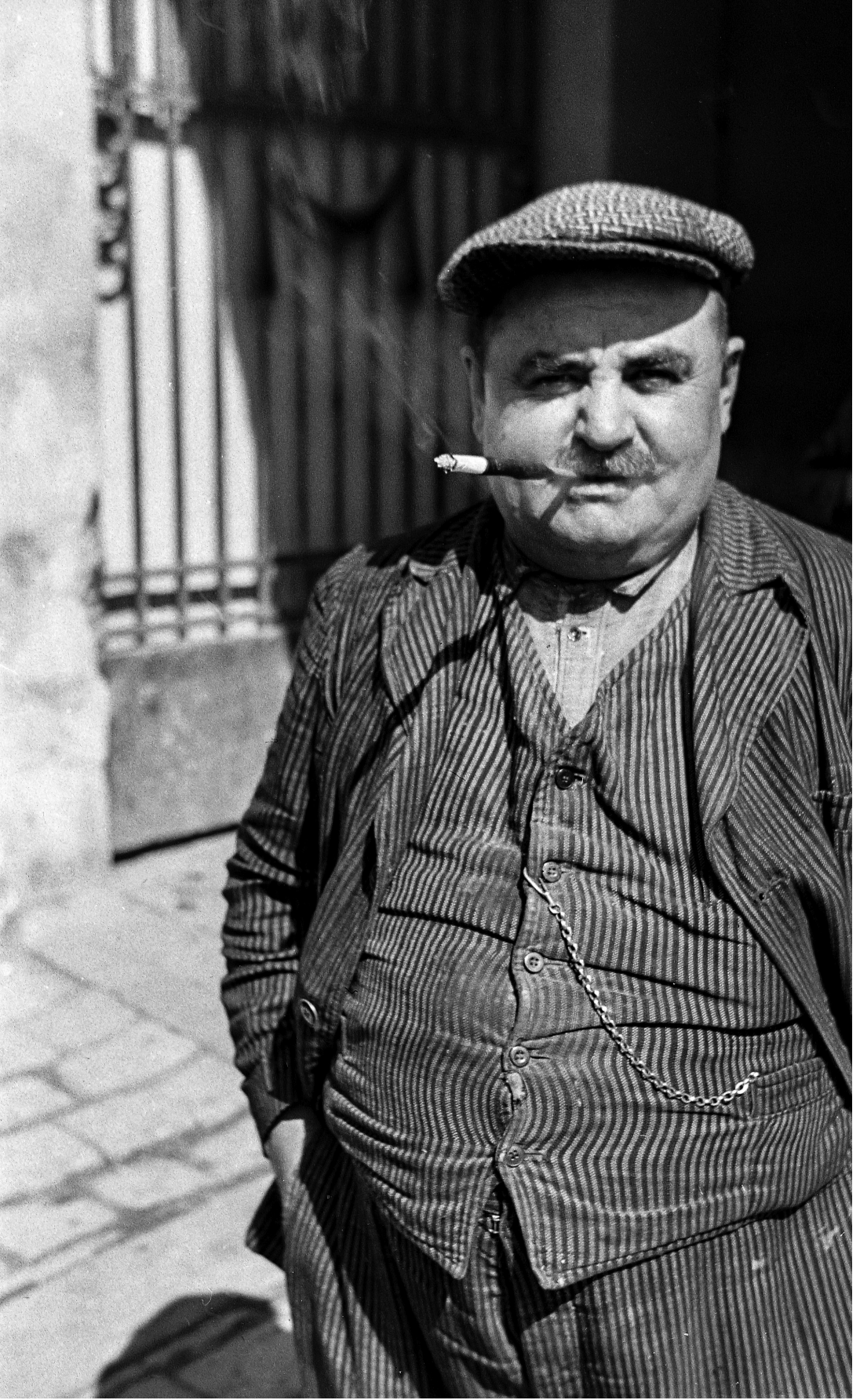

Dohányzó férfi a nagyenyedi
Winkler ház előtt /
Bărbat fumând în faţa casei
Winkler din Aiud

Helyirendőrök a nagyenyedi polgármesteri hivatal kapujában / Gardian public la poarta primăriei din Aiud

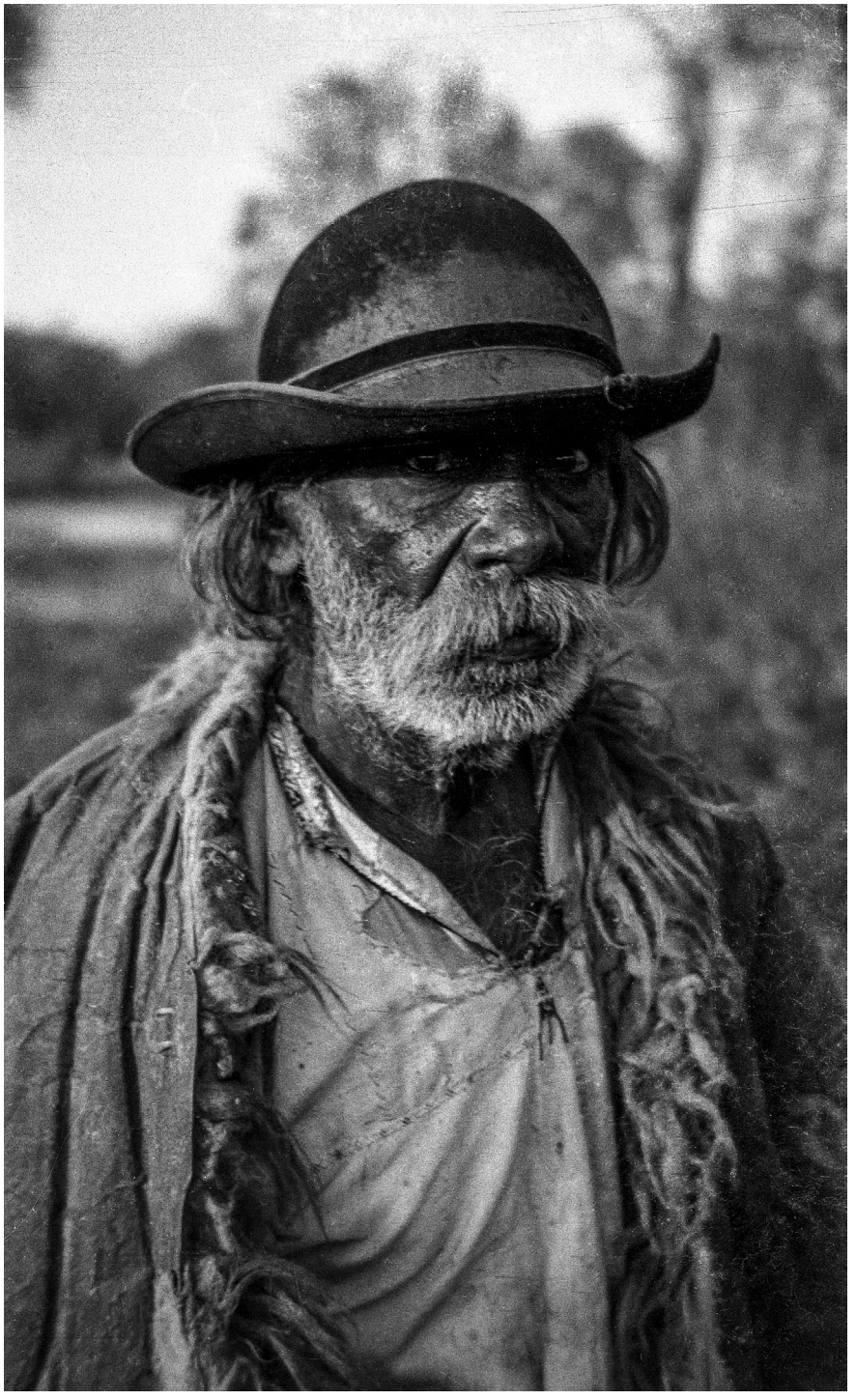

Gábor / Gabor

A tiszti iskola növendékei Sepsiszentgyörgyön / Soldați din școala de ofițeri din Sfântu Gheorghe

Ambrus Dezső

Gärtner Ottó és Gurisatti Baba / Ottó Gärtner şi Baba Gurisatti

A medgyesi korzó /
Promenada din Mediaş

Medgyes / Mediaş

A nagyenyedi sétatér bejárata / Intrarea de la parcul municipal din Aiud

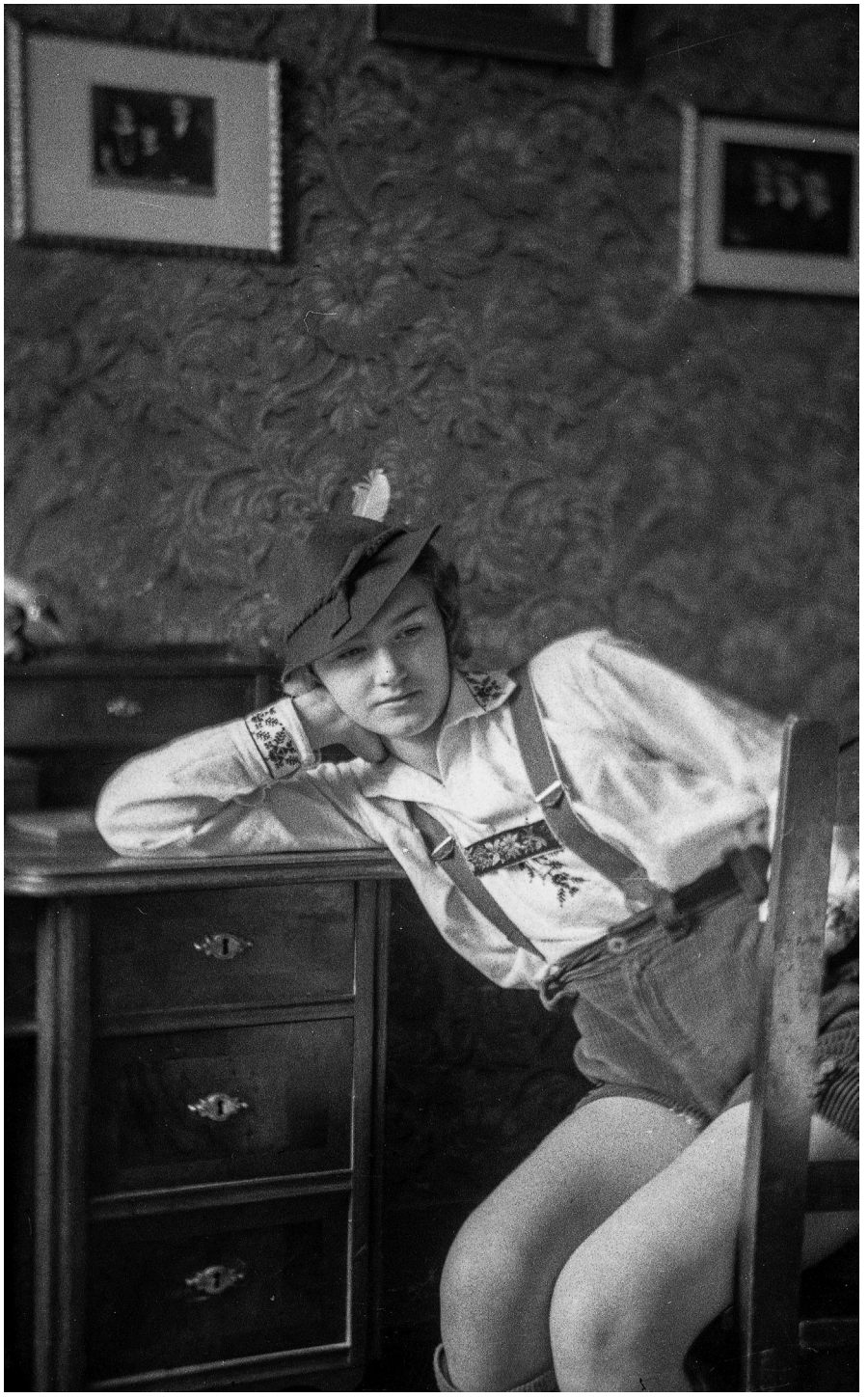

Ilse Depner tiroli ruhában /
Ilse Depner în uniformă tiroleză

Hegedüs Ella

A nagyenyedi strandon /
Ștrandul din Aiud

A nagyenyedi strandon / Ștrandul din Aiud

A nagyenyedi strandon / Ștrandul din Aiud

Felszállás a vonatra /
Îmbarcarea în tren

Kicsi csomó nagyot kíván. Bal szélén az első Veress Rózsa (Vita Zsigmondné), az utolsó három Veress István, Veress Cica és Veress Gábor /
Un grup mic cu vise mari. În partea stângă prima Rózsa Veress (Zsigmondné Vita), ultimele trei István Veress, Cica Veress şi Gábor Veress

Asztaltársaság Ausztriában – Balról a harmadik Szabó János / În jurul meselor în Austria – Al treilea din stânga János Szabó

Kirándulók / Excursionişti

A vonat ablakában, Ausztria /
Din geamul trenului, Austria

Csónakázás a Hallstatti tavon
/ Cu barca pe lacul Hallstatt

Vita Zsigmond és Szász Árpád reggeli mosakodás közben egy hegyi kirándulás alkalmával / Zsigmond Vita şi Árpád Szász în timpul spălării de dimineaţă cu ocazia unei excursii montane

Műúgrás a nagyenyedi strandon, 1934 / Trambulina de la ştrandul din Aiud, 1934

Úszó a nagyenyedi strandon, 1934 / Înotător la ştrandul din Aiud, 1934

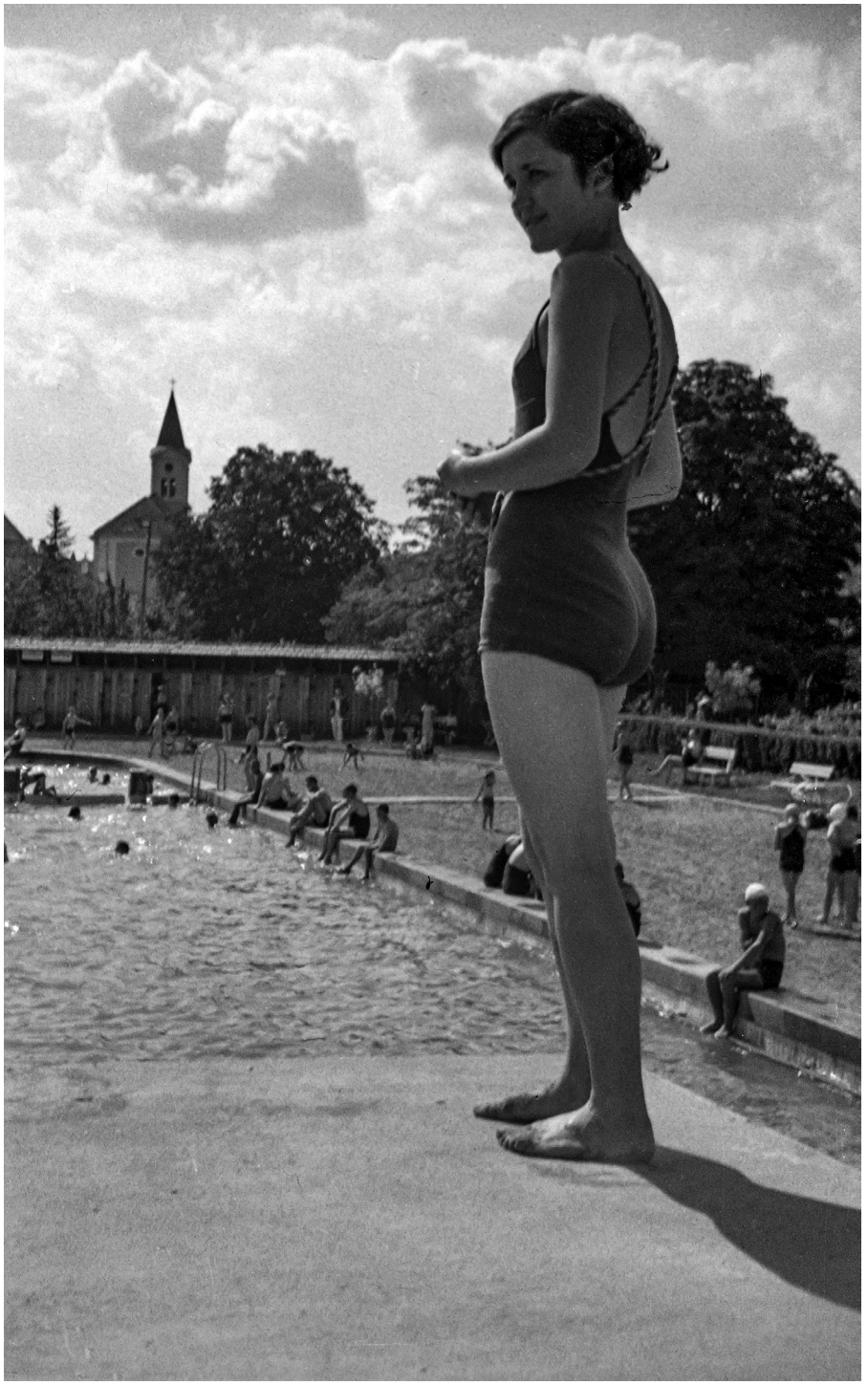

Hölgy a nagyenyedi strandon, háttérben a római katolikus templommal / Tânără la ştrandul din Aiud, în fundal biserica romano-catolică

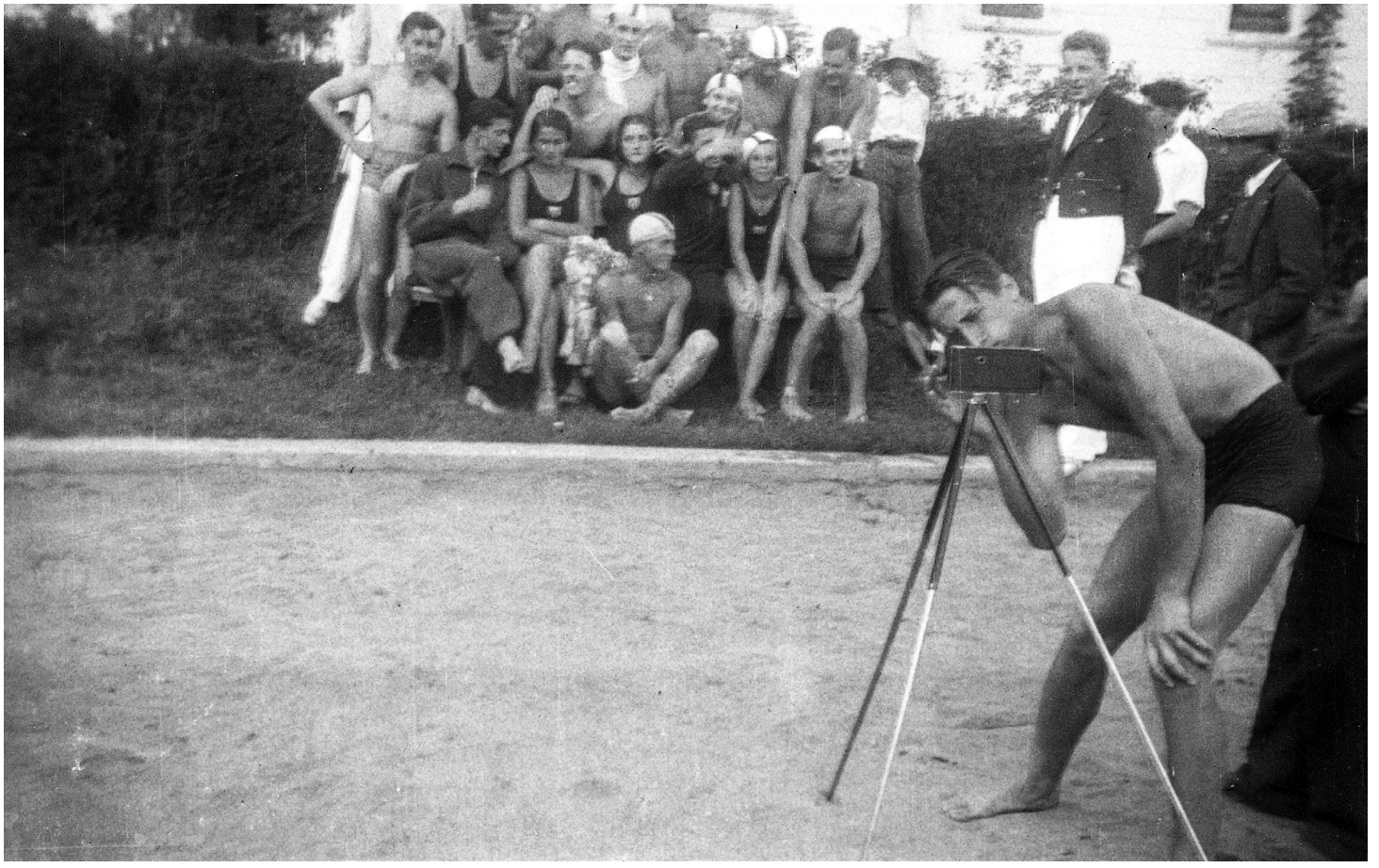

Szelfi a nagyenyedi strandon / Selfie la ştrandul din Aiud

Vízilabda mérközés a Kolozsvári Atlétikai Club (KAC) és a Marosvásárhelyi Sportegylet (MSE) között, Kolozsváron, 1939 /
Meci de polo între Club Atletic Cluj (KAC) şi Clubul Sportiv Târgu Mureş (MSE), Cluj, 1939

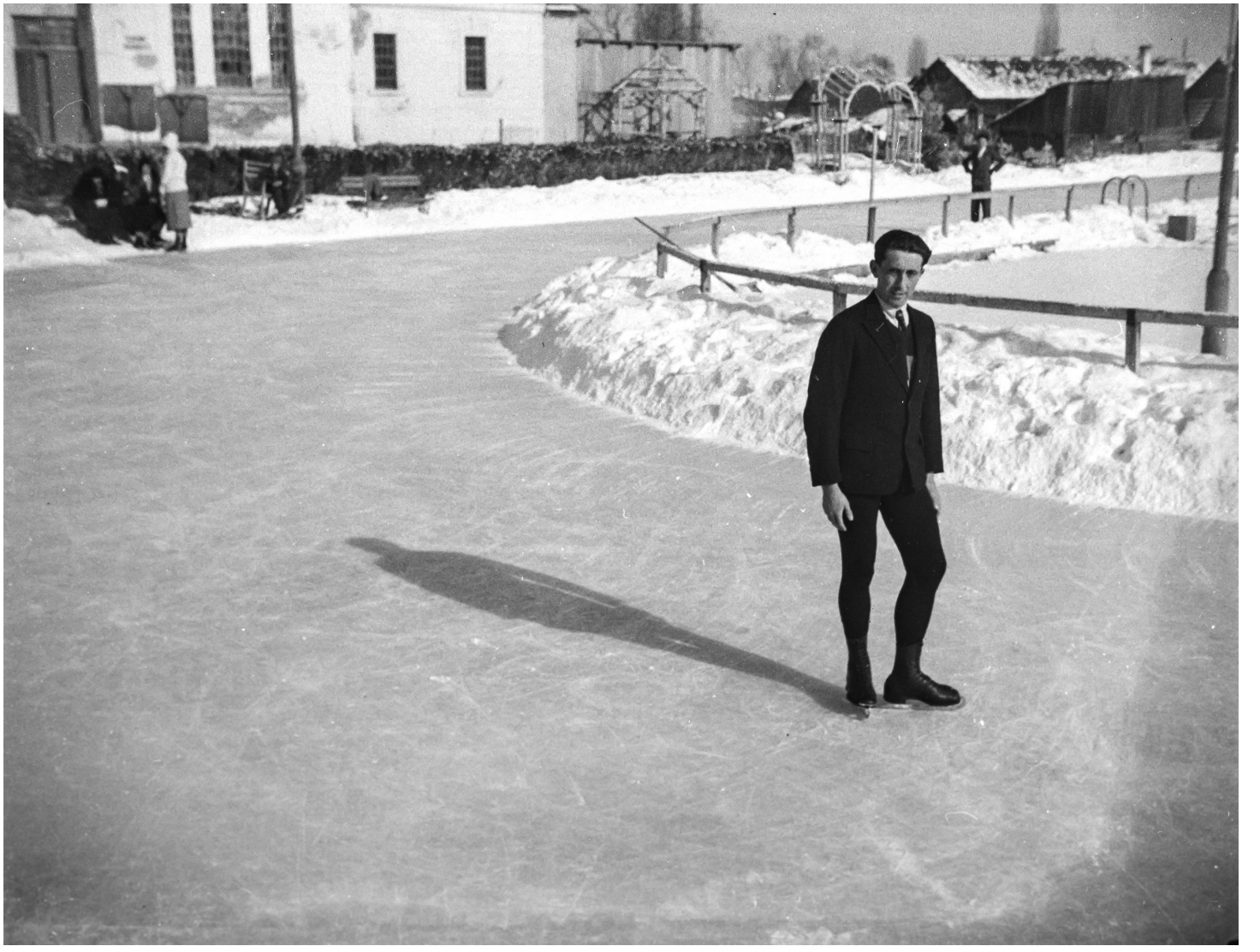

Korcsolyázás a nagyenyedi strandon / Patinaj pe ştrandul din Aiud

Korcsolyázó pár a nagyenyedi strandon / Cuplu de patinatori pe ştrandul din Aiud

Korcsolyázók a nagyenyedi strandon / Patinatori pe ştrandul din Aiud

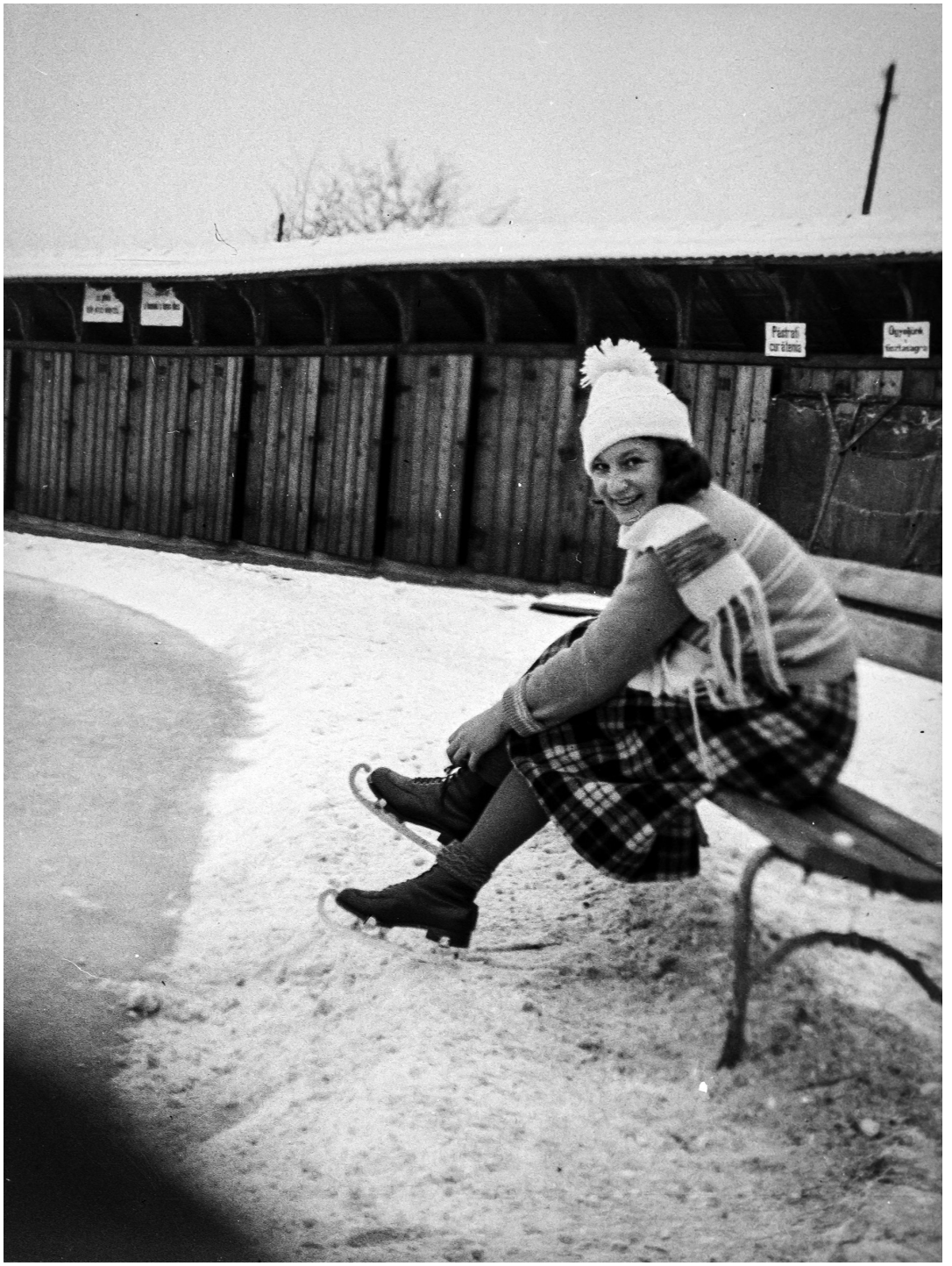

Korcsolyázás a
nagyenyedi strandon /
Patinaj pe ştrandul din Aiud

Rúdugrás a nagyenyedi sporttelepen /
Săritura cu prăjina pe stadionul din Aiud

Rúdugrás a nagyenyedi sporttelepen /
Săritura cu prăjina pe stadionul din Aiud

Magasúgrás a nagyenyedi sporttelepen /
Săritura la înălţime pe stadionul din Aiud

Korlátgyakorlat a nagyenyedi sporttelepen, 1934 / Exerciţiu la paralele pe stadionul din Aiud, 1934

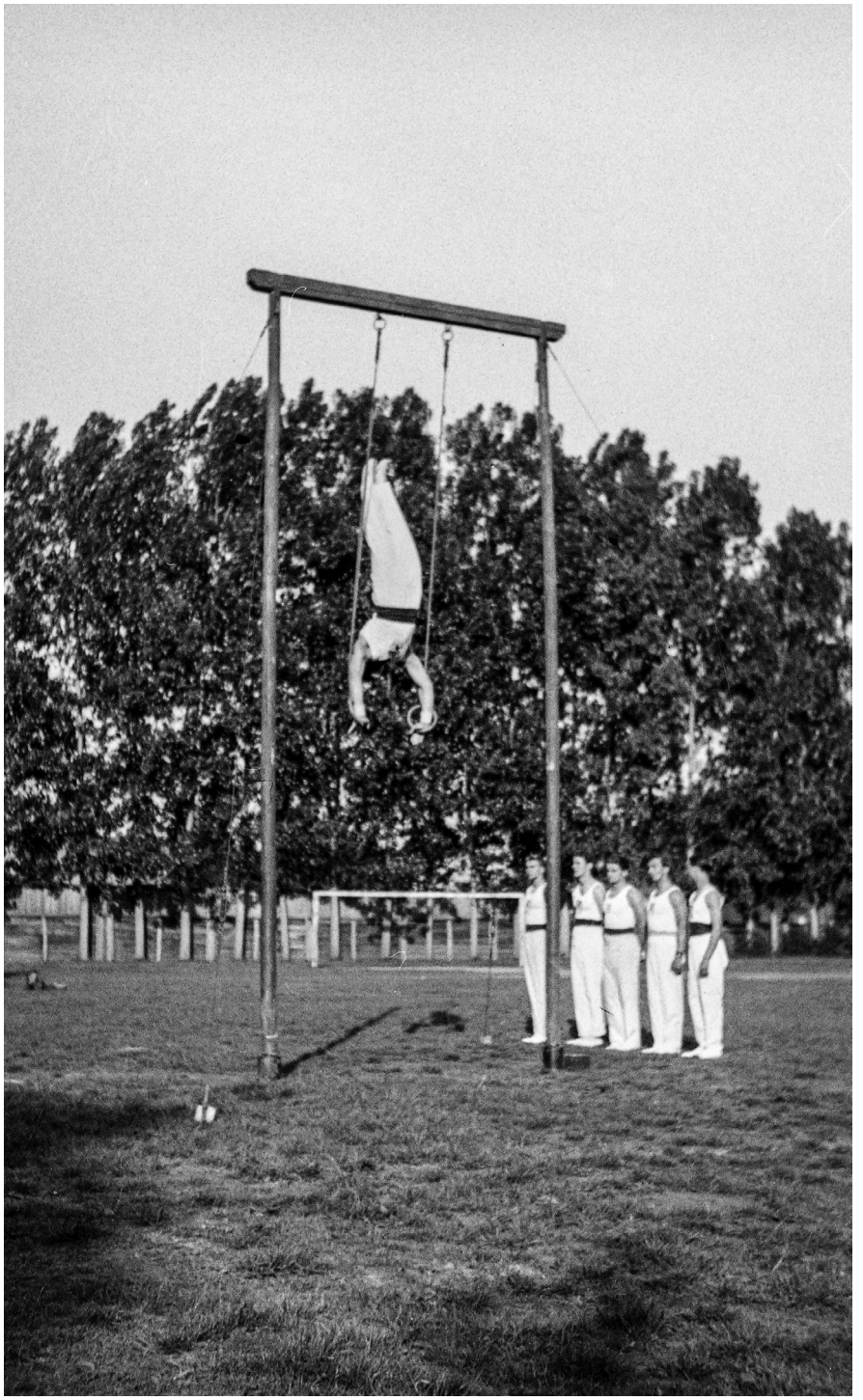

Gyűrűgyakorlat a nagyenyedi sporttelepen, 1934 /
Exerciţiu la inele pe stadionul din Aiud, 1934

Súlylökés a nagyenyedi sporttelepen / Aruncarea greutăţii pe stadionul din Aiud

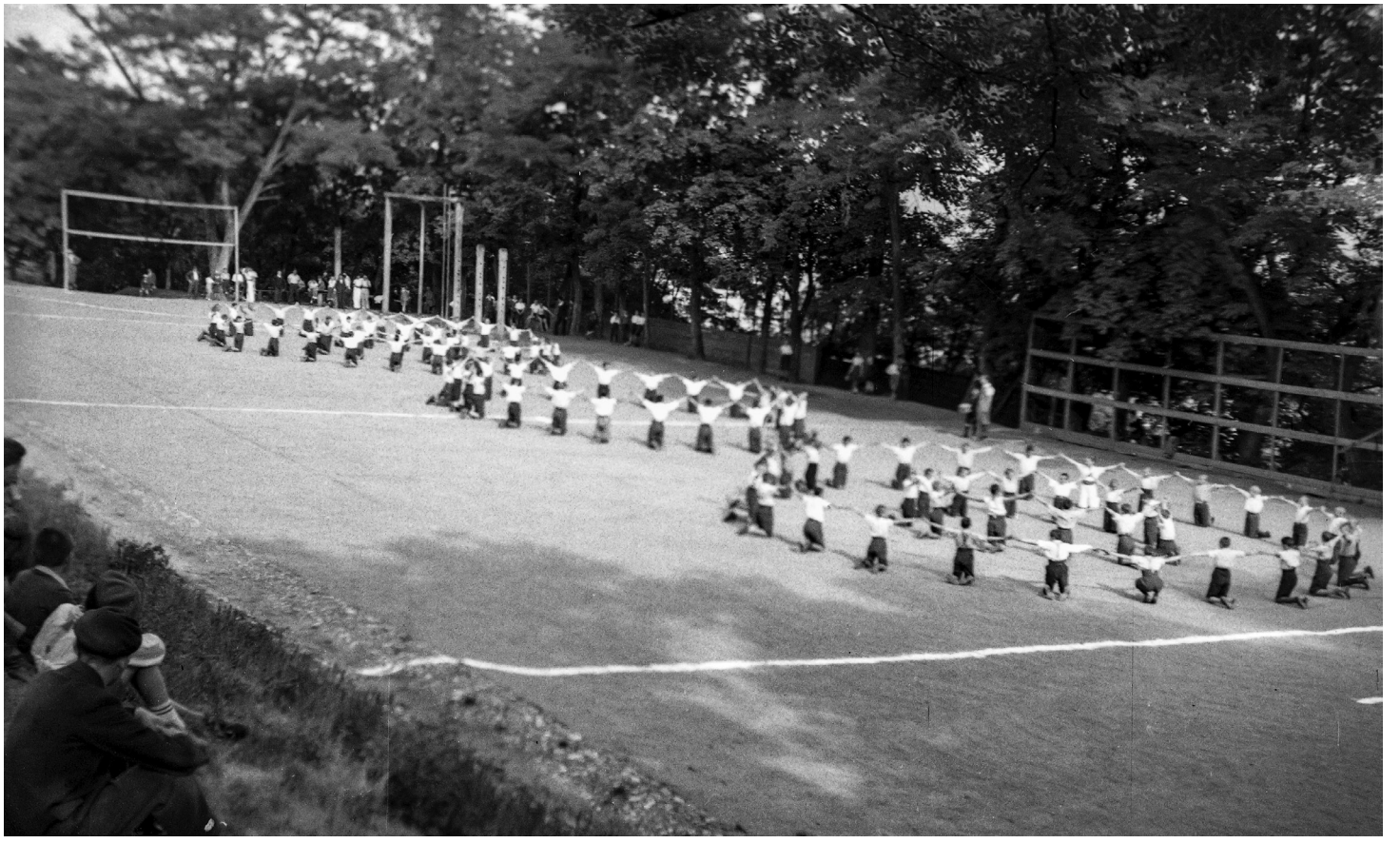

Tornavizsga a Bethlen Gábor Kollégium tornakertjében /
Examen de gimnastică pe terenul sportiv al Colegiului Bethlen Gábor

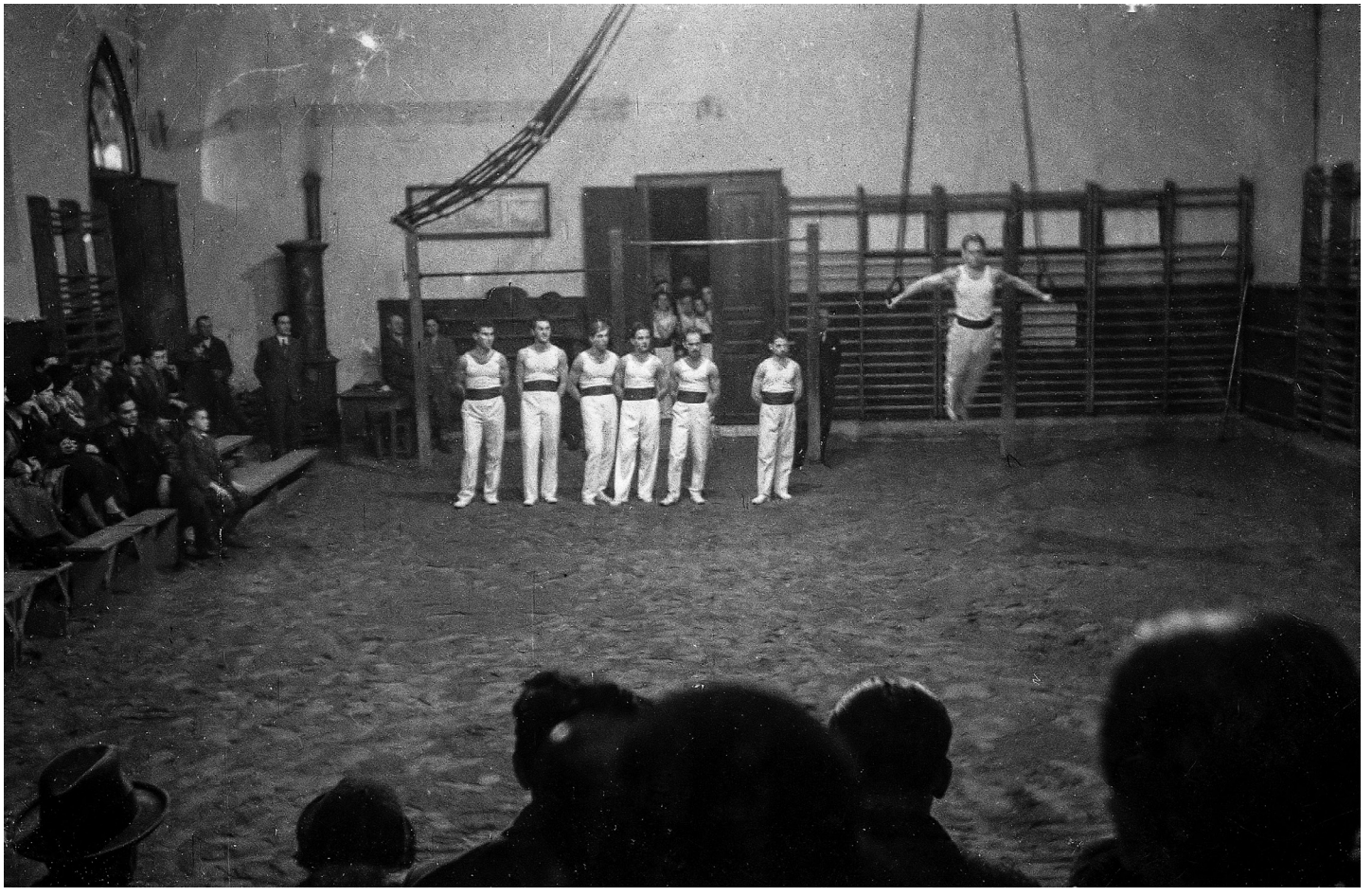

Gyűrűgyakorlat a nagyenyedi Bethlen Gábor Kollégium tornacsarnokában, 1933. december / Exerciţiu la inele în sala de sport a Colegiului Bethlen Gábor din Aiud, decembrie 1933

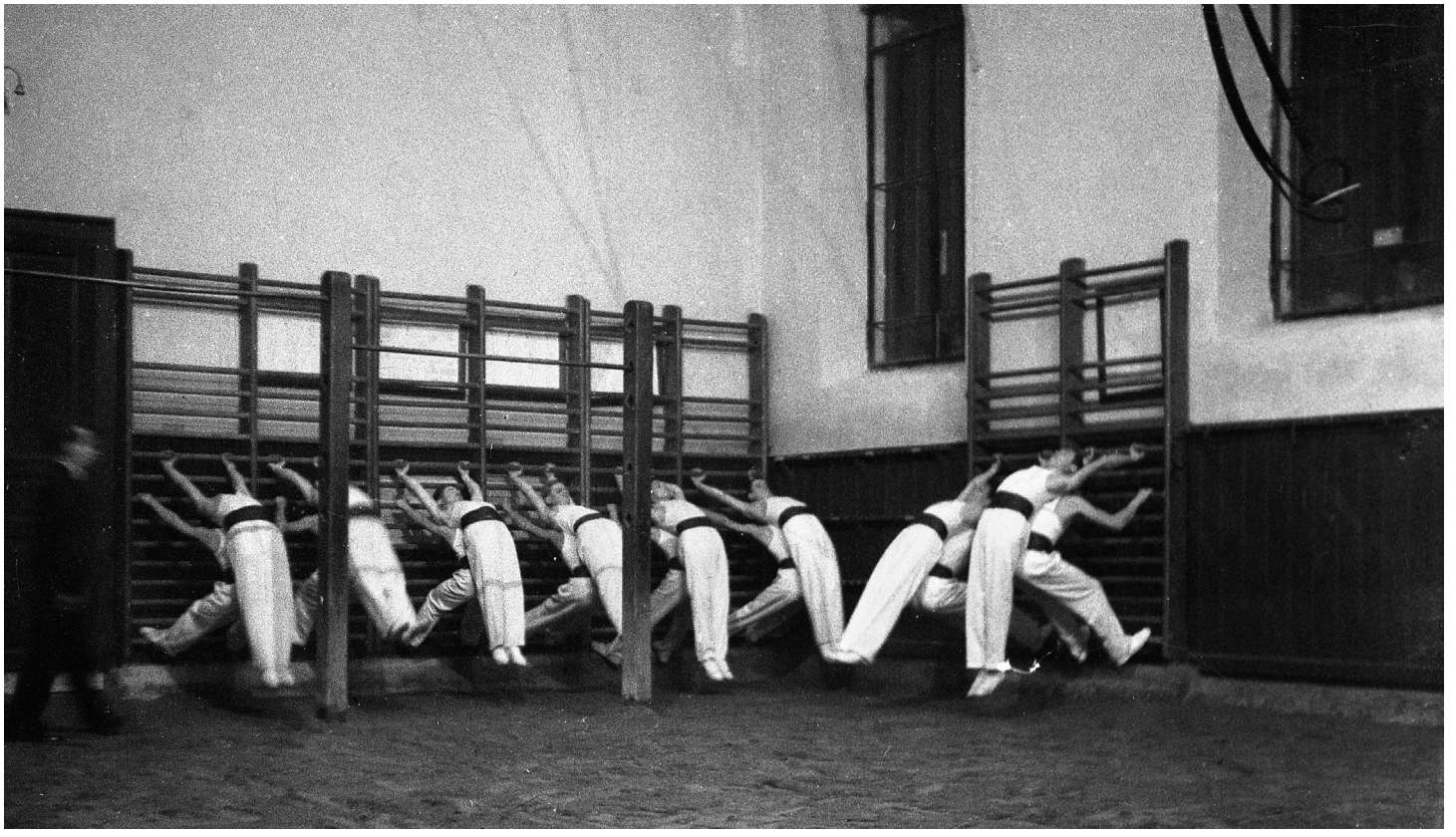

Gyakorlat a bordásfalnál a nagyenyedi Bethlen Gábor Kollégium tornacsarnokában, 1933. december
/ Exerciţiu la spalier în sala de sport a Colegiului Bethlen Gábor din Aiud, decembrie 1933

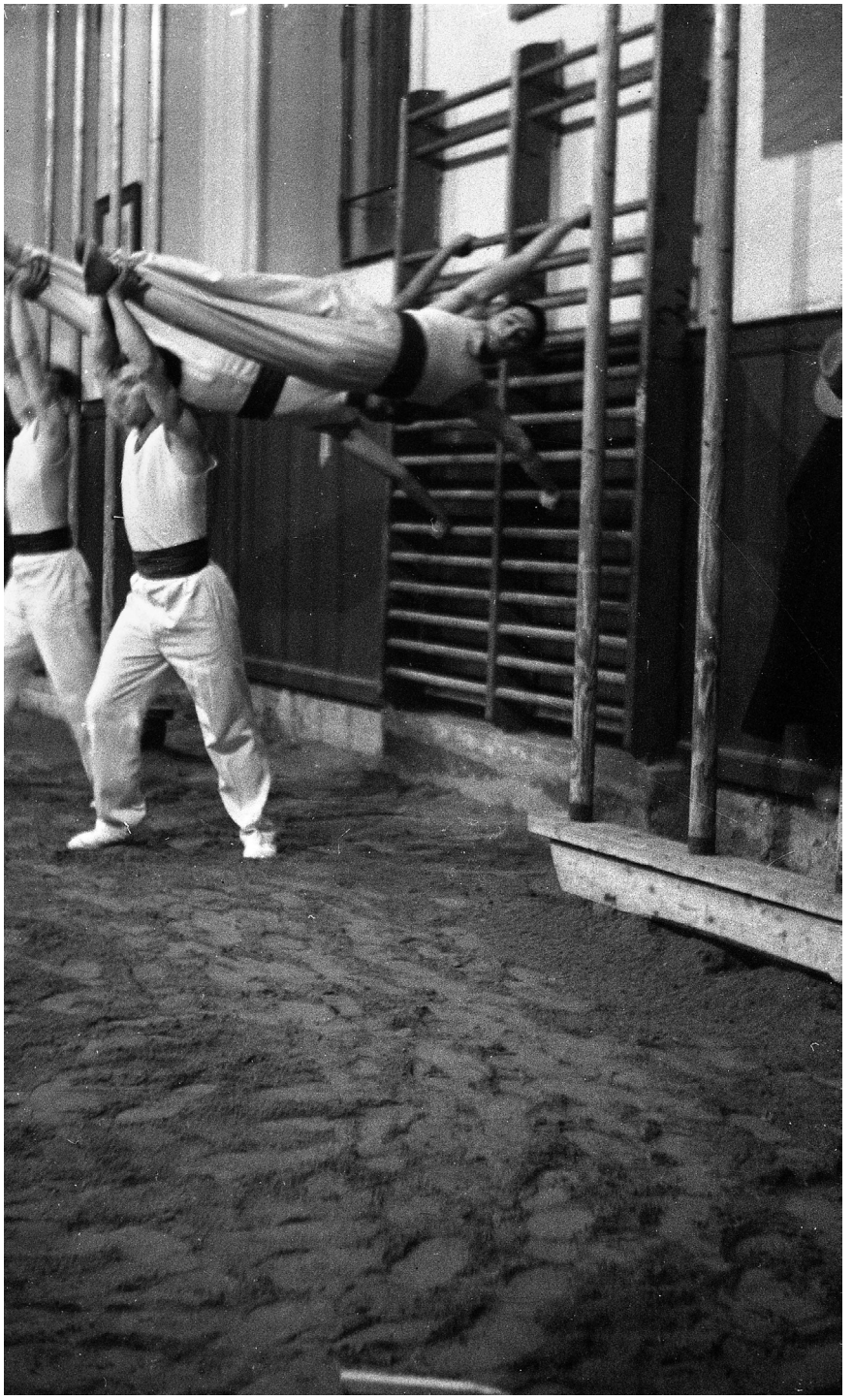

Gyakorlat a bordásfalnál a nagyenyedi Bethlen Gábor Kollégium tornacsarnokában, 1933. december / Exerciţiu la spalier în sala de sport a Colegiului Bethlen Gábor din Aiud, decembrie 1933

Teniszezés a nagyenyedi sétatéren levő pályán /
Joc de tenis pe terenul de sport din cadrul parcului din Aiud

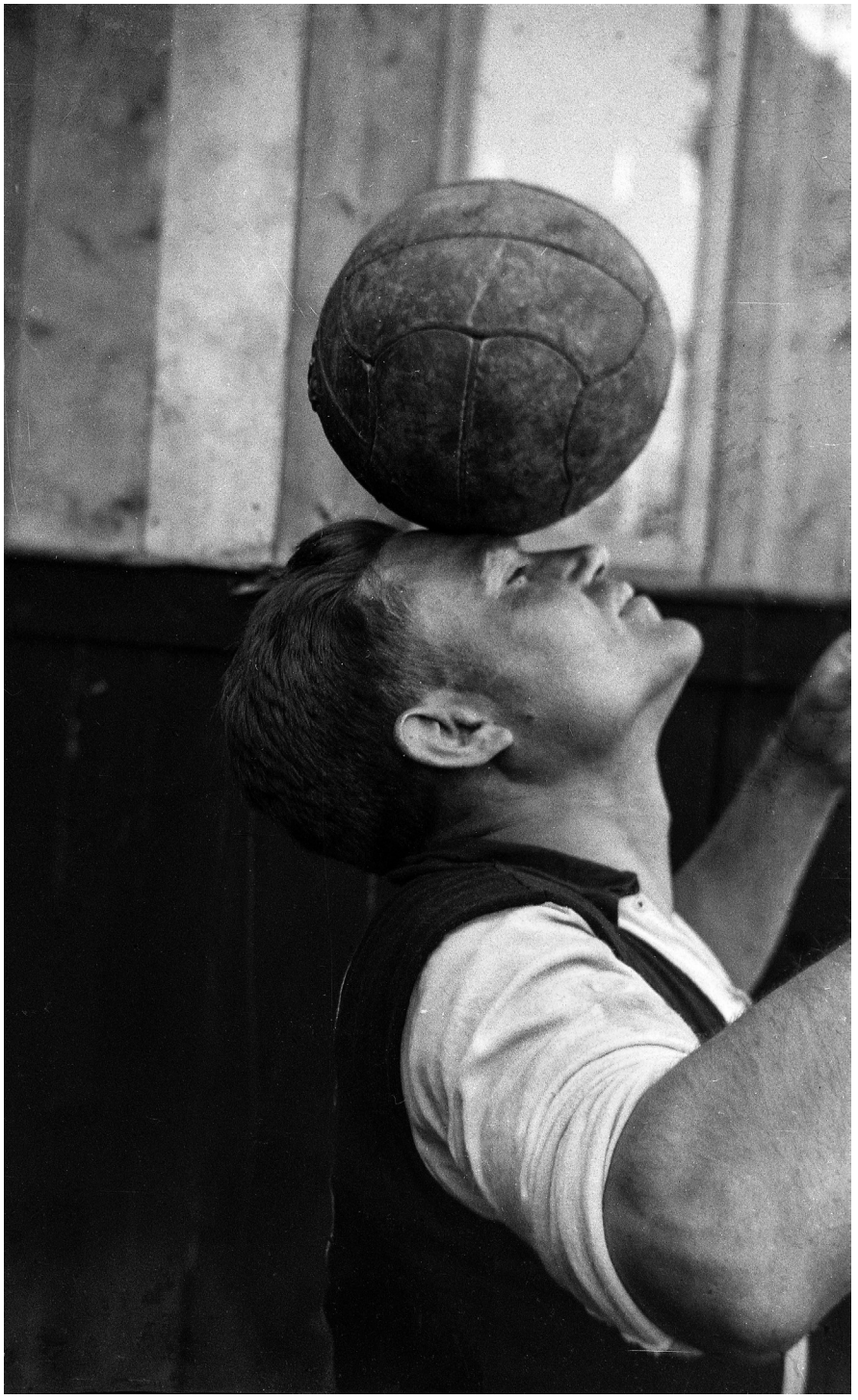

Nagyenyedi focista / Fotbalist aiudean

Tamás a rajóngókkal a nagyenyedi sporttelepen / Tamás alături de suporteri pe stadionul din Aiud

A hangosbemondó a
nagyenyedi sporttelepen /
Megafon pe stadionul din Aiud

Csávásy újságot olvas a nagyenyedi sporttelepen / Csávásy citește ziarul pe stadionul din Aiud

Lengyel Irén színésznő és Marx József fényképész a kamerába néznek, Nagyenyed, sporttelep / Actriţa Irén Lengyel şi fotograful József Marx se uită spre cameră, stadionul din Aiud

Az atlétikai verseny megnyitója Medgyesen / Festivitatea întrecerii atletice din Mediaş

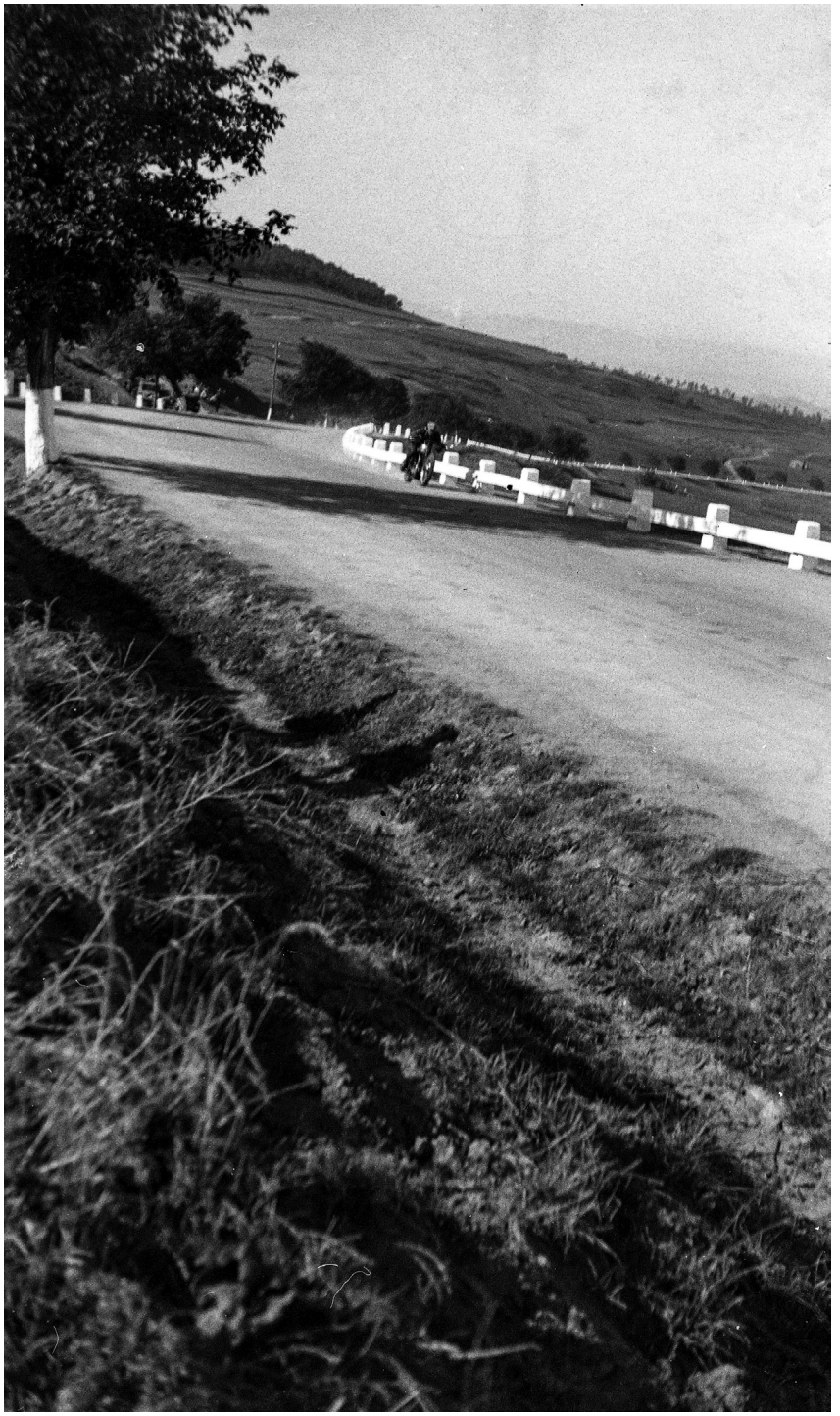

Fórry Lajos motoros a feleki autó és motorversenyen, 1935.10.06 /
Lajos Fórry cu motocicleta la cursa de mașini și motociclete din Feleac, 10.06.1935

A legelsőként indult autó a feleki autóversenyen, 1935.10.06 / Startul primei maşini din cursa auto din Feleac, 06.10.1935

Autóverseny a Feleki tetőn, 1934. ősz / Cursa de maşini din vârful Feleacului, 1934, toamna

Díjugratás a gyulafehérvári várárokban / Sărituri peste obstacole în şanţul cetăţii Alba Iulia

Lovaskatona gyermekeivel a gyulafehérvári várban / Cavalerist cu copii în cetatea Alba Iulia

Lovaskatona feleségével a gyulafehérvári várban / Cavalerist cu soţia în cetatea Alba Iulia

Szászsebesi evangélikus templom / Biserica evanghelică din Sebeş

Szászsebesi evangélikus templom
/ Biserica evanghelică din Sebeş

Bolkácsi evangélikus vártemplom /
Biserica evanghelică din Bălcaciu

Borosbenedeki református templom /
Biserica reformată din Benic

A borosbenedeki cinterem kerítés kapuja / Poarta cu zid de la cimitirul din Benic

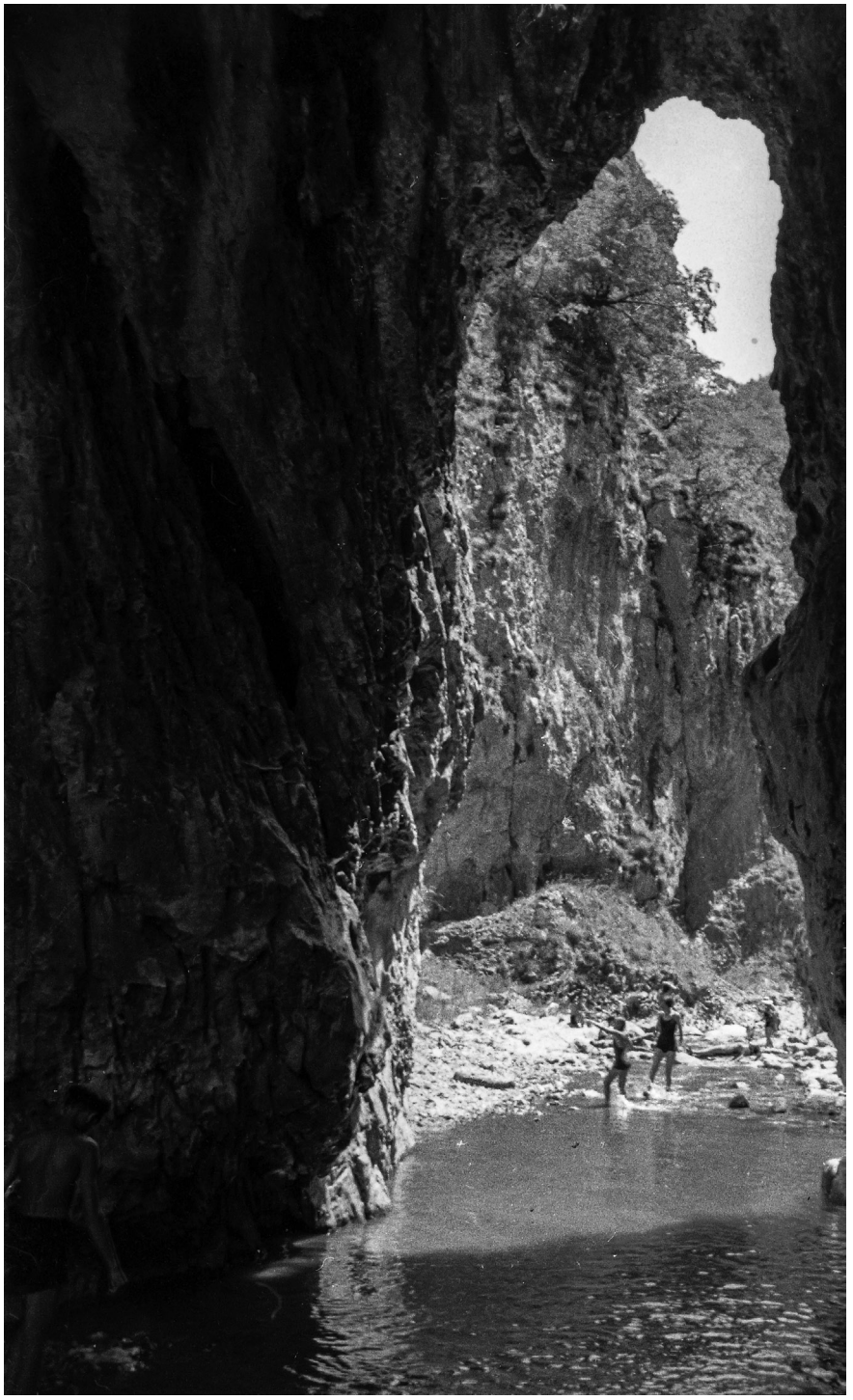

A remetei sziklaszoros / Cheile Râmeţului

Csombord határában / Zona Ciumbrudului

Marosgombás határában levő porta /
Gospodărie din zona Gâmbaşului

Marosgombás határában a háttérben a Marossal /
În zona Gâmbaşului cu râul Mureş în fundal

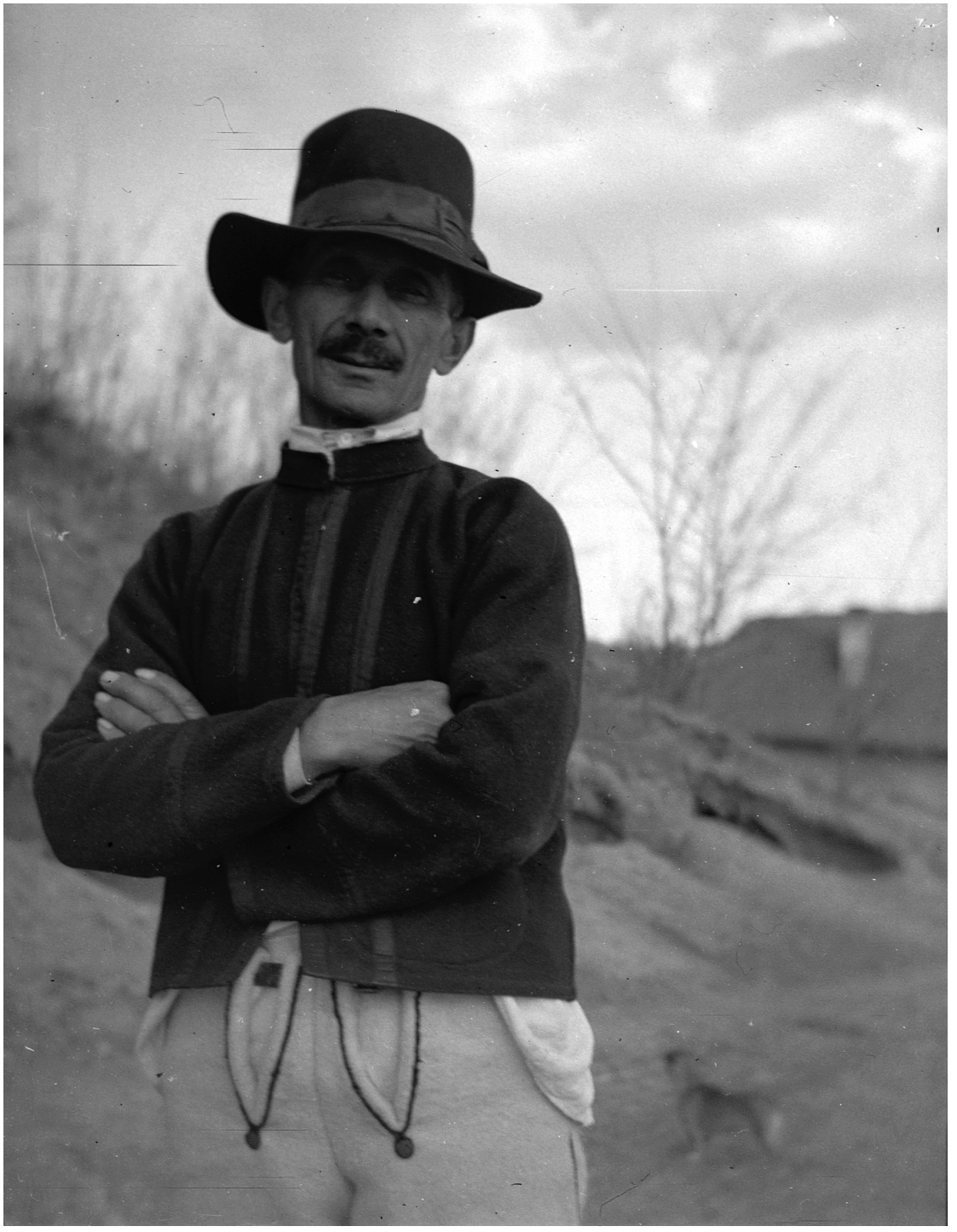

Férfi portré
Marosgombás határában /
Portret de bărbat din
zona Gâmbaşului

Miriszlói kapu / Poartă din Mirăslău

Miriszlói porta / Gospodărie din Mirăslău

Miriszlói porta gémeskúttal / Gospodărie din Mirăslău cu fântână cu cumpănă

Miriszlói porta / Gospodărie din Mirăslău

Miriszlói olajütő / Presă de ulei din Mirăslău

Lakodalmas menet Miriszlón / Procesiune de nuntă în Mirăslău

Keskeny nyomtávú vasút / Mocăniță

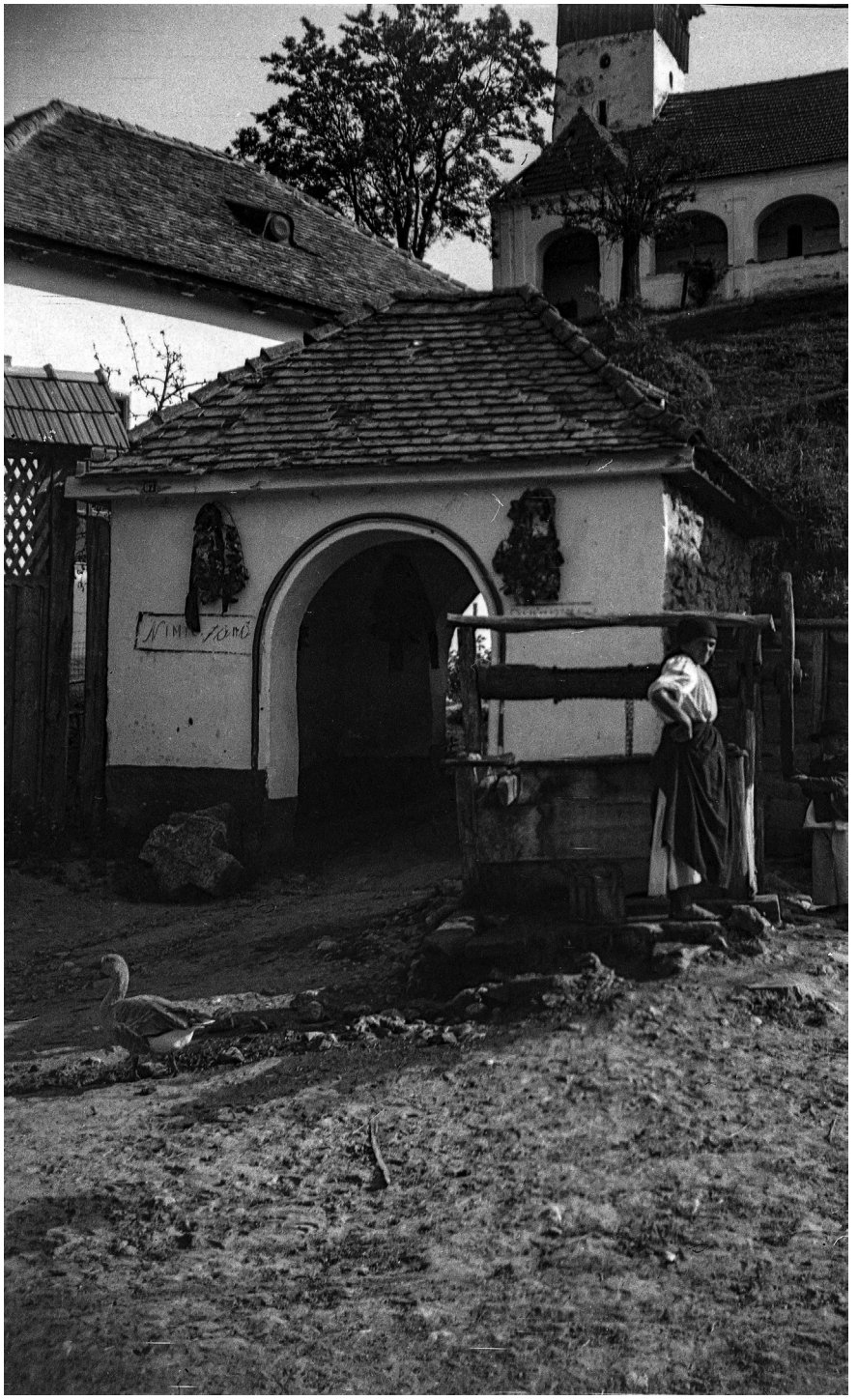

Ortodox templom, Úrháza /
Livezile, biserica ortodoxă

Alsógáldi utcarészlet a háttérben az ortodox templommal / Stradă din Galda de Jos, în fundal, biserica ortodoxă

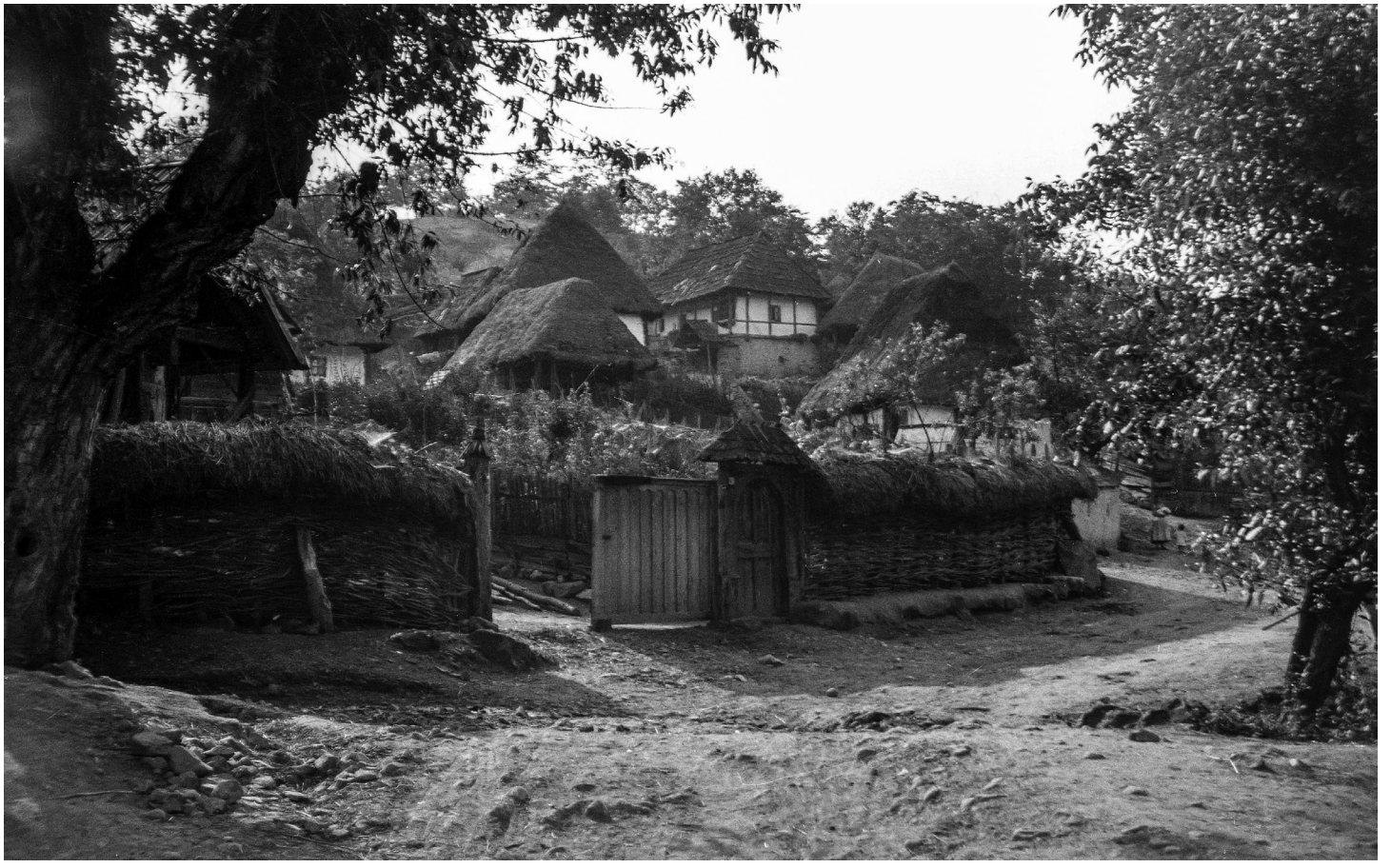

Alsógáldi utca / Stradă în Galda de Jos

Alsógáldi utca / Stradă în Galda de Jos

Havasi ház a Gáldi patak felső folyásánál / Casă muntenească în partea de izvor a pârâului Galda

Csáklyai ház / Casă din Cetea

Havasgáldi ház, 1933 / Casă din Întregalde, 1933

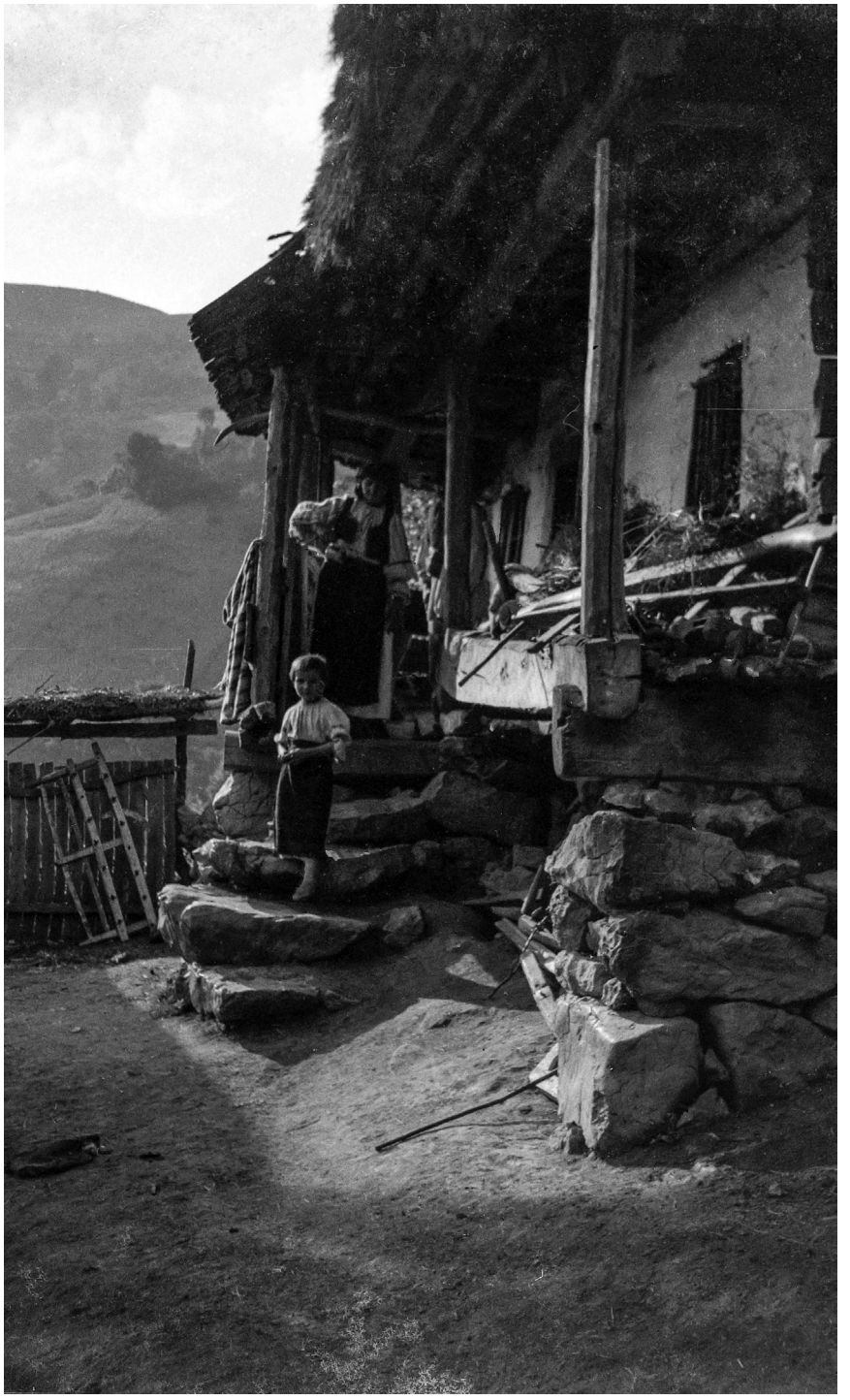

Ház, Cheia (Remete község), 1935 /
Casă din Cheia, comuna Rămeţ, 1935

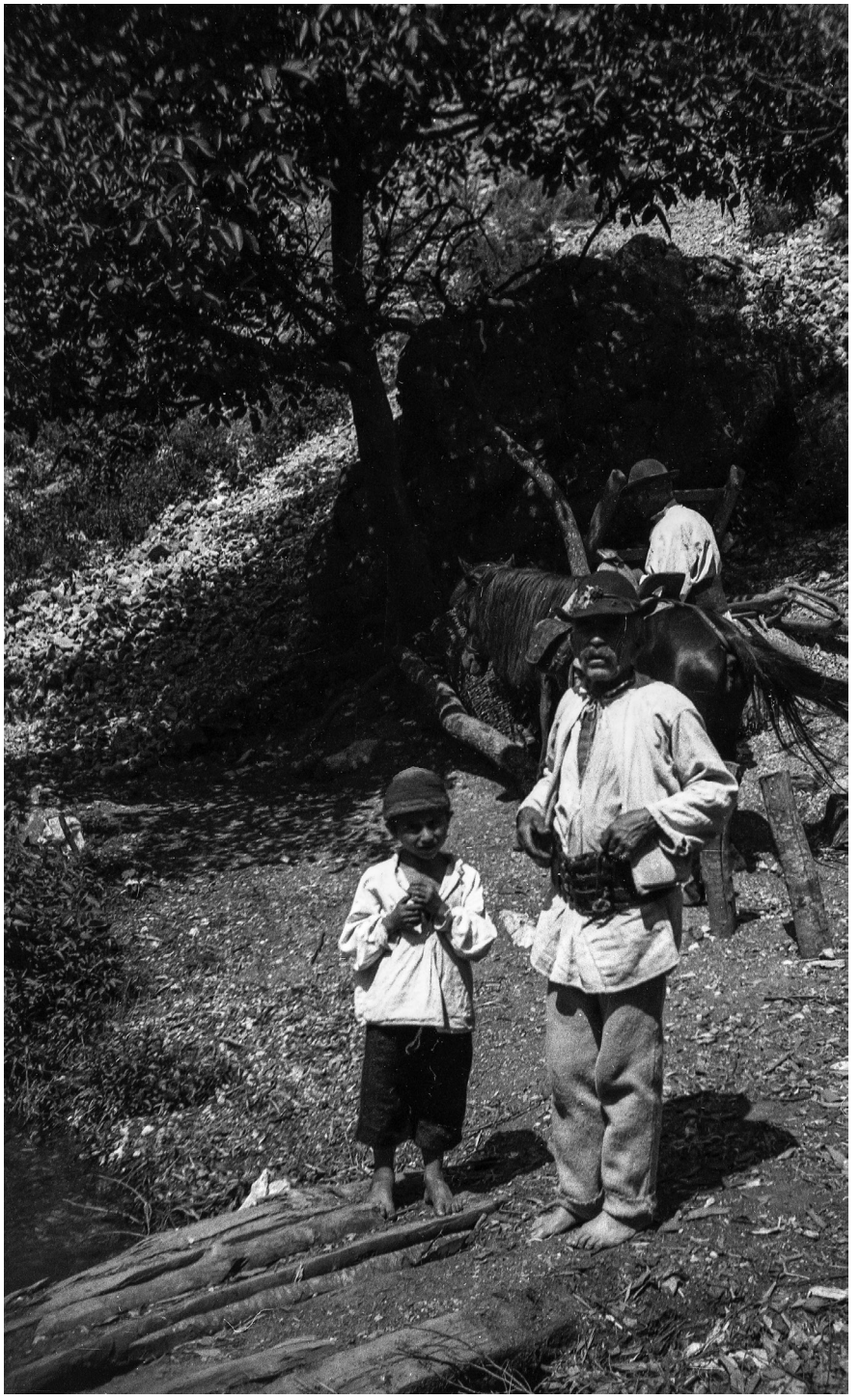

Mokányok / Mocanii

Falusi csoportkép / Fotografie de grup sătesc

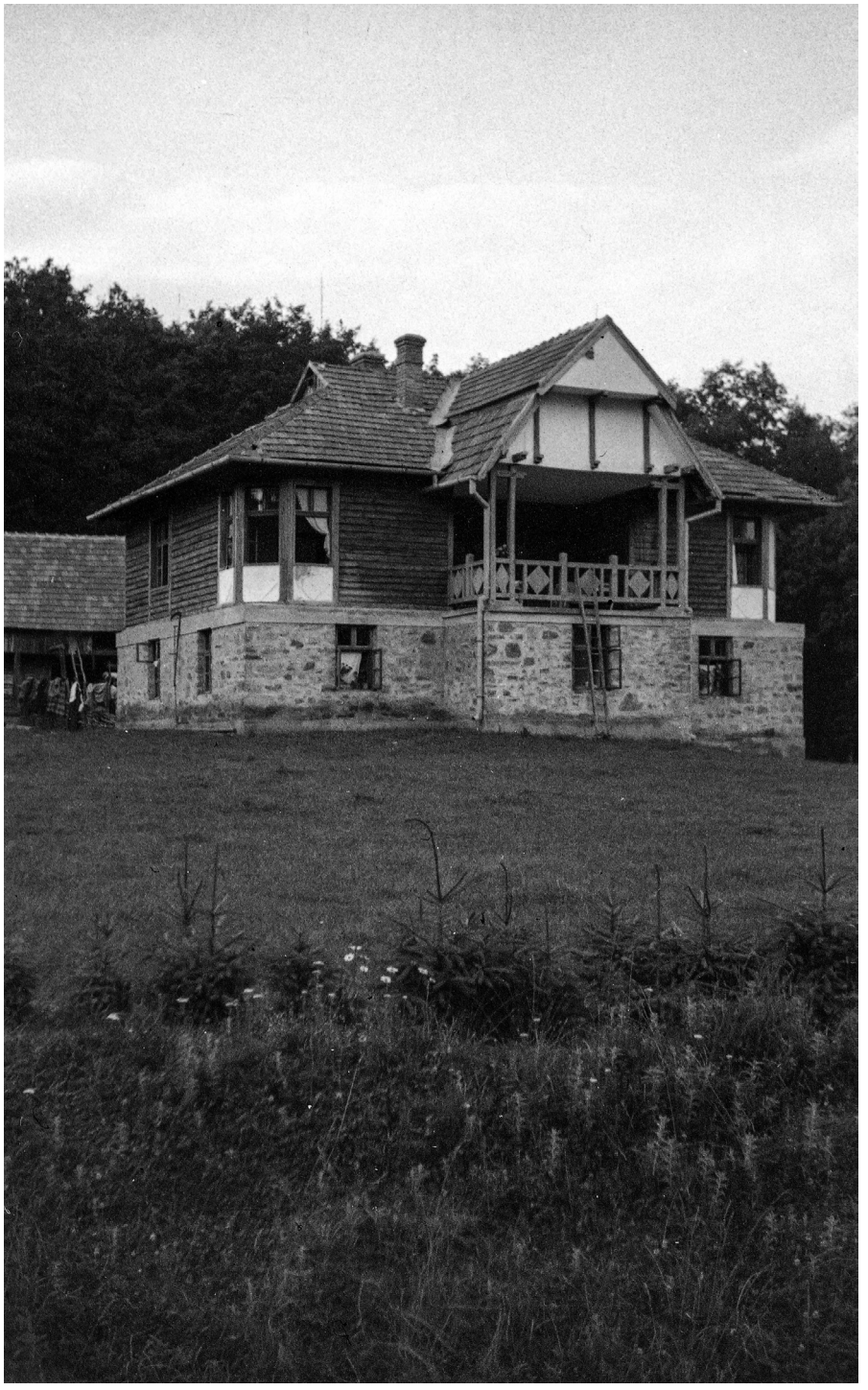

Faház a Szabaderdőben /
Cabană în Pădurea Sloboda

Enyed pataka a háttérben a római katolikus templommal / Pârâul Aiudului, în fundal biserica romano-catolică

A nagyenyedi sétatér melletti út /
Drumul de lângă parcul
municipal din Aiud

Weinrich Károly, Ambrus Zoltán és Winkler Gyula vadászaton / Károly Weinrich, Zoltán Ambrus şi Gyula Winkler la vânătoare

A nagyenyedi Kemény-Zeyk kúria, a Burg / Conacul Kemény-Zeyk din Aiud

Alsófehér vármegye székháza Nagyenyeden / Reşedinţa comitatului Alba de Jos din Aiud

Szentkirály utcai (Ion Creangă, Nagyenyed) házak a patak felől nézve / Strada Ion Creangă cu casele dispre pârâu, Aiud

Nagyenyedi főtér / Piaţa centrală din Aiud

Nagyenyedi főtér / Piaţa centrală din Aiud

Csizmadia és Szűcs bástya Nagyenyeden / Bastioanele cizmarilor şi cojocarilor din Aiud

A nagyenyedi főtér felülnézetből / Piaţa centrală din Aiud văzută de sus

A nagyenyedi főtér felülnézetből a római katolikus templommal /
Piaţa centrală din Aiud văzută de sus alături de biserica romano-catolică

A nagyenyedi Magyar (Transilvaniei) utca felülnézetből / Strada Transilvaniei din Aiud văzută de sus

A nagyenyedi Bethlen palota a vár udvaráról nézve / Palatul Bethlen din Aiud, vedere spre zidul din curte

A nagyenyedi Bethlen Gábor Kollégium előtt /
În faţa Colegiului Bethlen Gábor din Aiud

A nagyenyedi Bethlen
Gábor Kollégium /
Colegiul Bethlen Gábor din Aiud

A nagyenyedi református vártemplom belseje /
Biserica fortificată reformată din Aiud

Az Unirea benzinkút Nagyenyed főterén / Benzinăria Unirea din centrul Aiudului

Winkler János csemegeüzlete Nagyenyed főterén, előtte az Unirea benzinkút /
Magazinul de delicatese János Winkler din centrul Aiudului, în faţa lui, benzinăria Unirea

Unirea benzinkút Nagyenyed főterén /
Benzinăria Unirea din centrul Aiudului

Winkler János üzlete Nagyenyed főterén / Magazinul lui János Winkler din centrul Aiudului

Winkler János üzletének kirakata Nagyenyed főterén / Galanteria magazinului János Winkler din centrul Aiudului

Költözködés / Mutare

Repülőmodellezés a nagyenyedi Bethlen-Kollégium tornakertjében
/ Modelism în curtea Colegiului Bethlen din Aiud

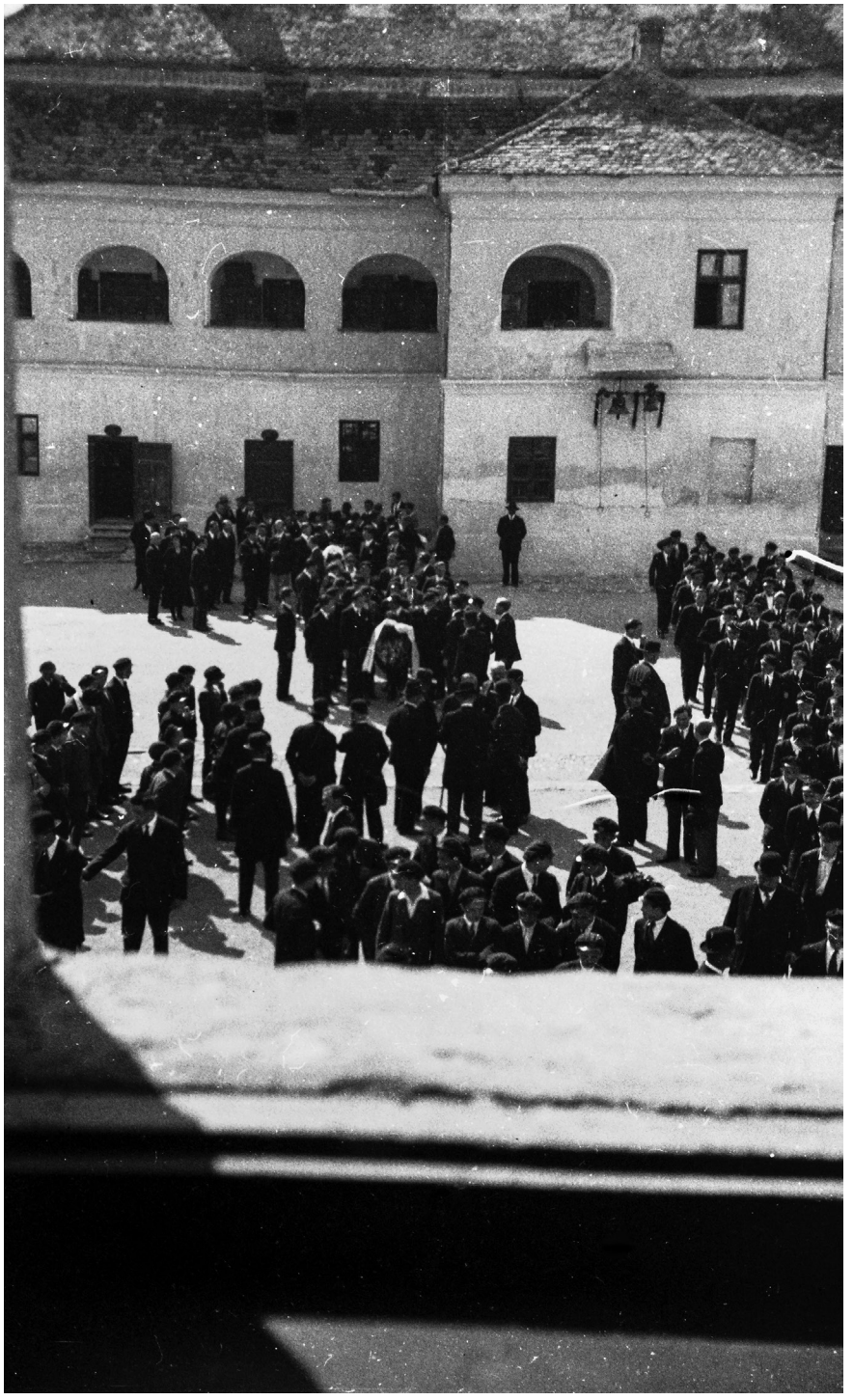

Véndiákok a Bethlen Gábor Kollégium udvarán Járai István temetésén, Nagyenyed, 1933. május 22 / Foşti elevi în curtea Colegiului Bethlen Gábor la înmormântarea lui István Járai, Aiud, 22 mai 1933

Járai István temetése – Nagyenyed, vasútállomás, 1933. május 22 / Înmormântarea lui István Járai – Aiud, gara, 22 mai 1933

Görög katolikusok gyűlése Nagyenyeden / Întrunire a greco-catolicilor în Aiud

A nagyenyedi polgármesteri hivatal előtt / În faţa primăriei din Aiud

Az élő sakk című előadás a nagyenyedi sporttelepen. Az utolsó a sorban Szabó János, 1935 / La spectacolul cu titlul *Şahul viu* pe stadionul din Aiud. Ultimul din rând, János Szabó, 1935

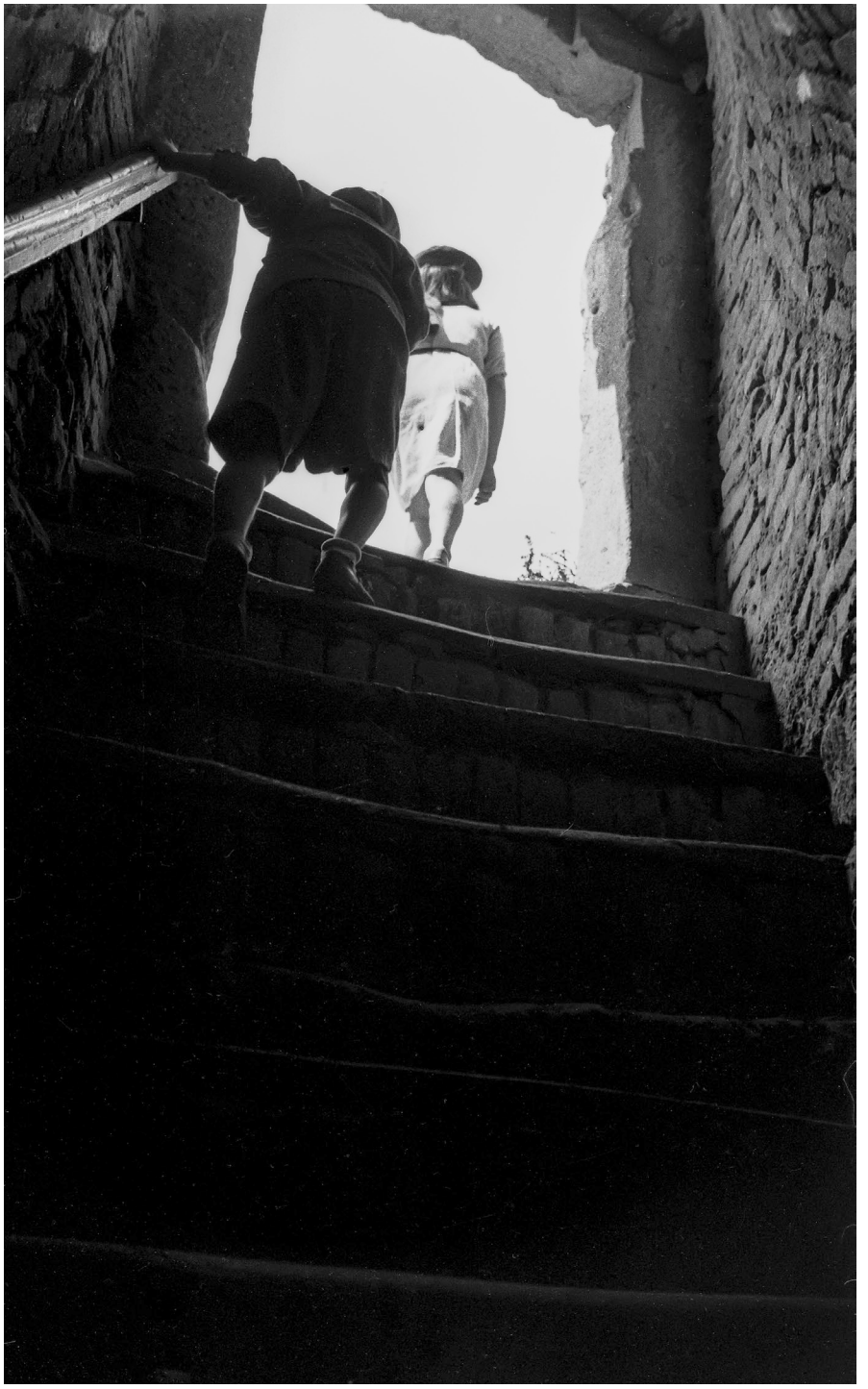

Borospince / Cramă

Felvonulás a kerületi dalosversenyre Nagyenyed főterén, 1932. augusztus 21 / Adunare din cadrul concursului de cântece din centrul Aiudului, 21 august 1932

A Nagyenyedi Iparos Önképzőkör Vegyeskara felvonul a kerületi dalosversenyen Nagyenyed főterén, 1932. augusztus 21 / Procesiune a Corului mixt al Liceului Industrial din cadrul concursului de cântece din centrul Aiudului, 21 august 1932

Felvonulás a kerületi dalosversenyre a nagyenyedi sétatéren, 1932. augusztus 21 /
Adunare din cadrul concursului de cântece din parcul municipal al Aiudului, 21 august 1932

Felvonulás a kerületi dalosversenyre Nagyenyed főterén, 1932. augusztus 21 / Adunare din cadrul concursului de cântece din centrul Aiudului, 21 august 1932

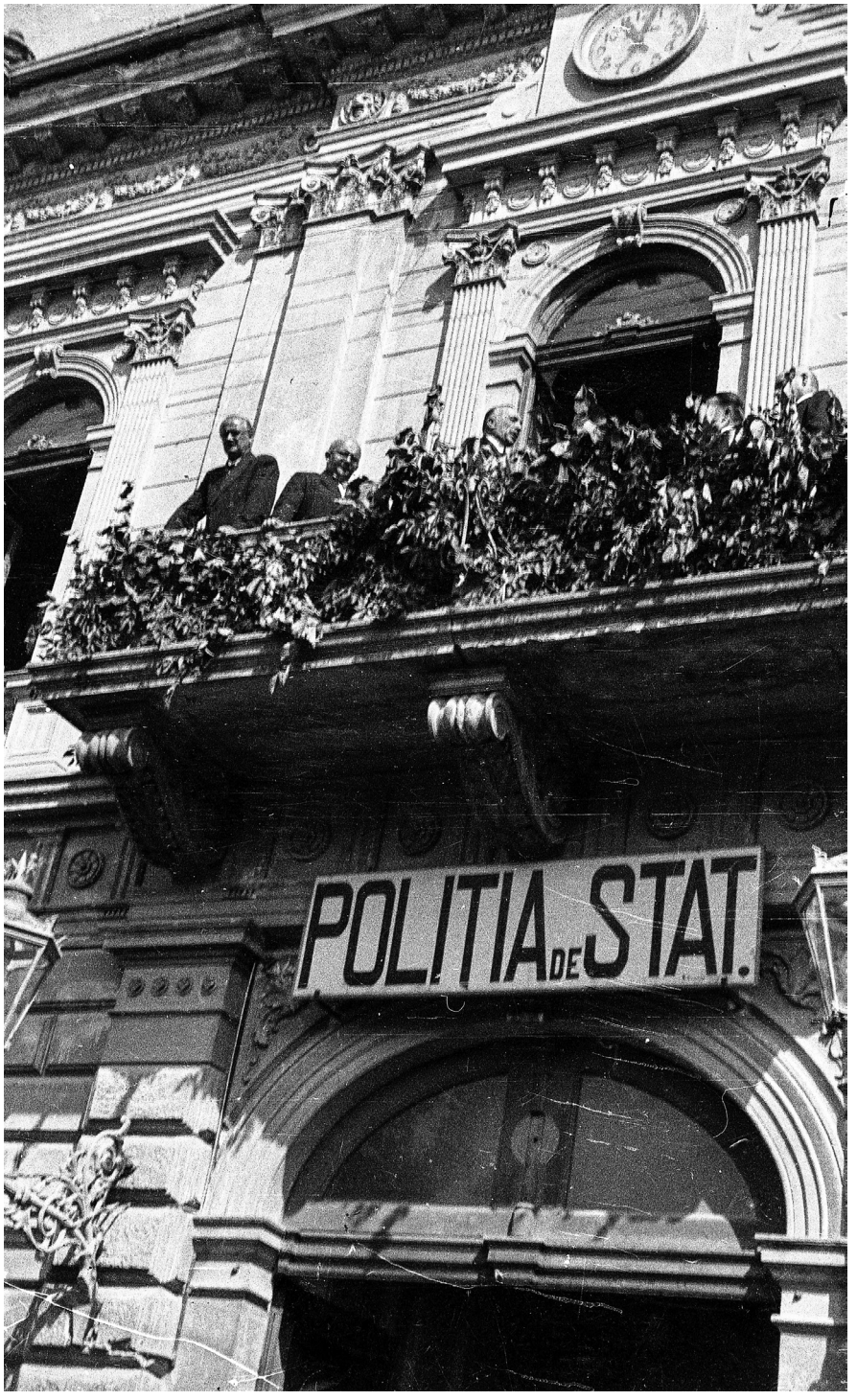

Albini Aurel polgármester és Inczédy-Joksmann Ödön alpolgármester köszönti a kerületi dalosverseny részvevőit a nagyenyedi polgármesteri hivatal erkélyéről, 1932. augusztus 21 / Primarul Albini Aurel şi viceprimarul Ödön Inczédy-Joksmann mulţumesc din balconul primăriei participanţilor la concursul de cântece din centrul Aiudului, 21 august 1932

Fiatal pár a nagyenyedi
honvéd laktanya előtt /
Cuplu tânăr în faţa cazarmei din Aiud

Kerámiavásár Nagyenyed főterén /
Piaţă de obiecte ceramice în centrul Aiudului

Alsójáraiak Nagyenyed főterén /
Localnici din Iara în centrul Aiudului

Szőttesvásár Nagyenyed főterén / Piaţă de textile în centrul Aiudului

Vásárosok / Mușterii

Gyertyaárus Nagyenyed főterén /
Negustori de lumânări în centrul Aiudului

Vásárosok a nagyenyedi várnál
/ Mușterii la cetatea Aiudului

Kolbászárus Nagyenyed főterén /
Negustor de cârnaţi în centrul Aiudului

Medgyesi gazdasági iskola diákjai reggeli mosakodás közben /
Elevii liceului economic din Mediaş în timpul îmbăierii de dimineaţă

A medgyesi gazdasági iskola diákjai / Elevii liceului economic din Mediaş

A medgyesi gazdasági iskola kertje /
Grădina liceului economic din Mediaş

Medgyesi gazdasági iskola / Liceul economic din Mediaş

Főtér, Medgyes / Piața centrală, Mediaș

Tűzoltás a medgyesi főtéren
/ Exerciţii ale pompierilor
în centrul Mediaşului

Tűzoltás a medgyesi főtéren / Exerciţii ale pompierilor în centrul Mediaşului

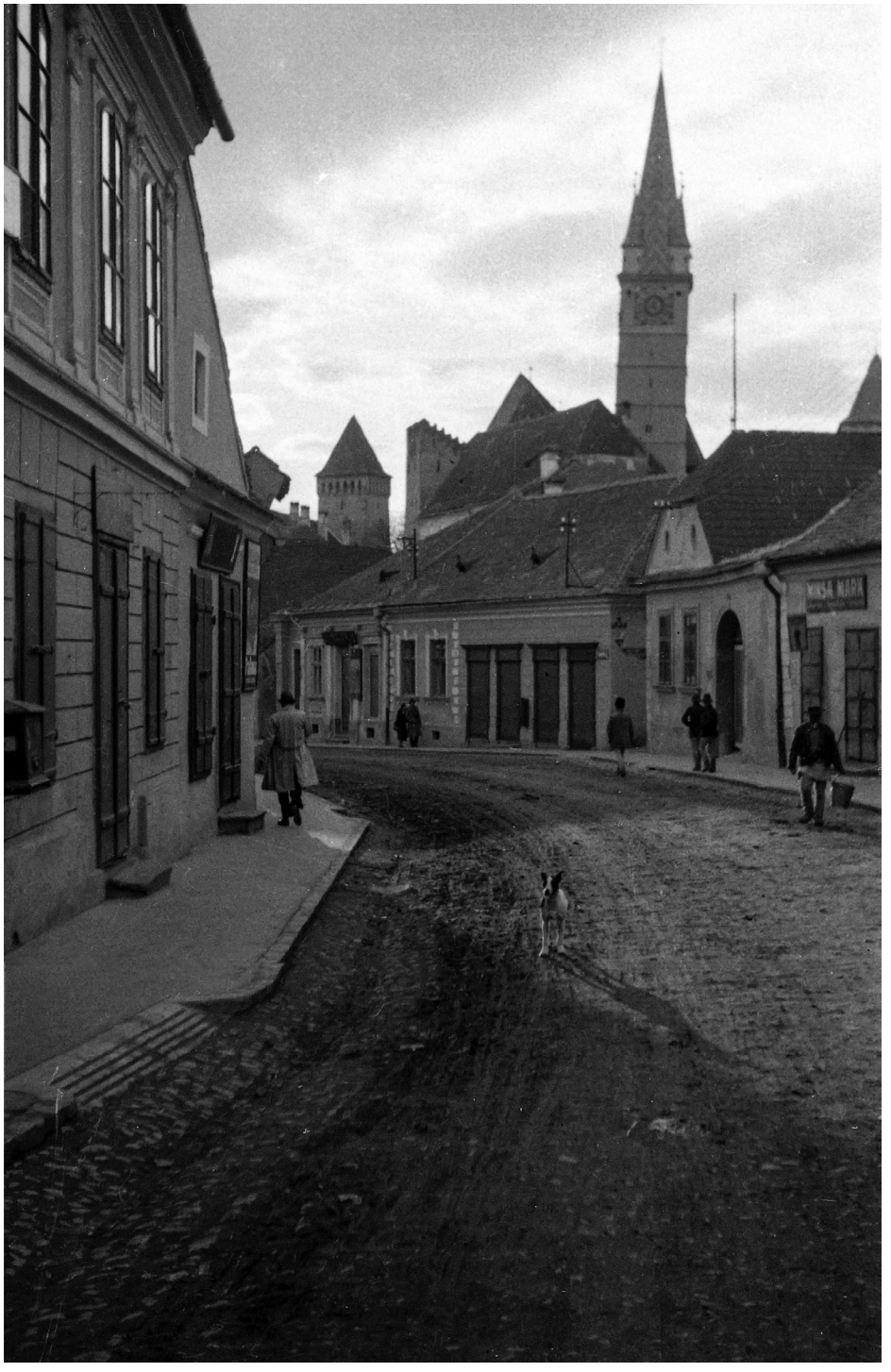

Medgyes / Mediaş

Várárok, Medgyes / Șanțul cetății, Mediaș

Suszterinas a nagyenyedi várkapunál /
Ucenic la poarta cetății din Aiud

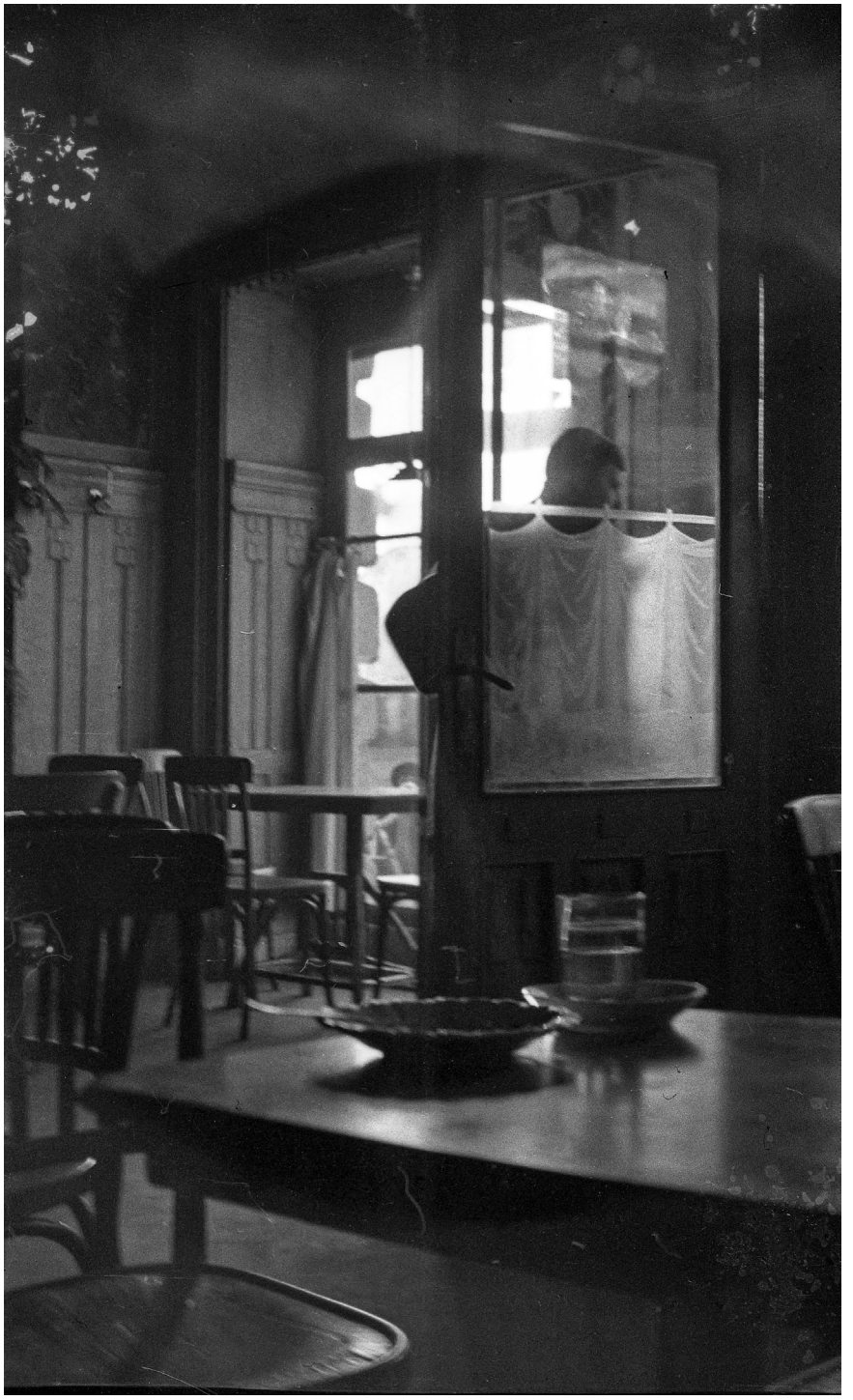

Medgyesi cukrászda /
Cofetărie din Mediaş

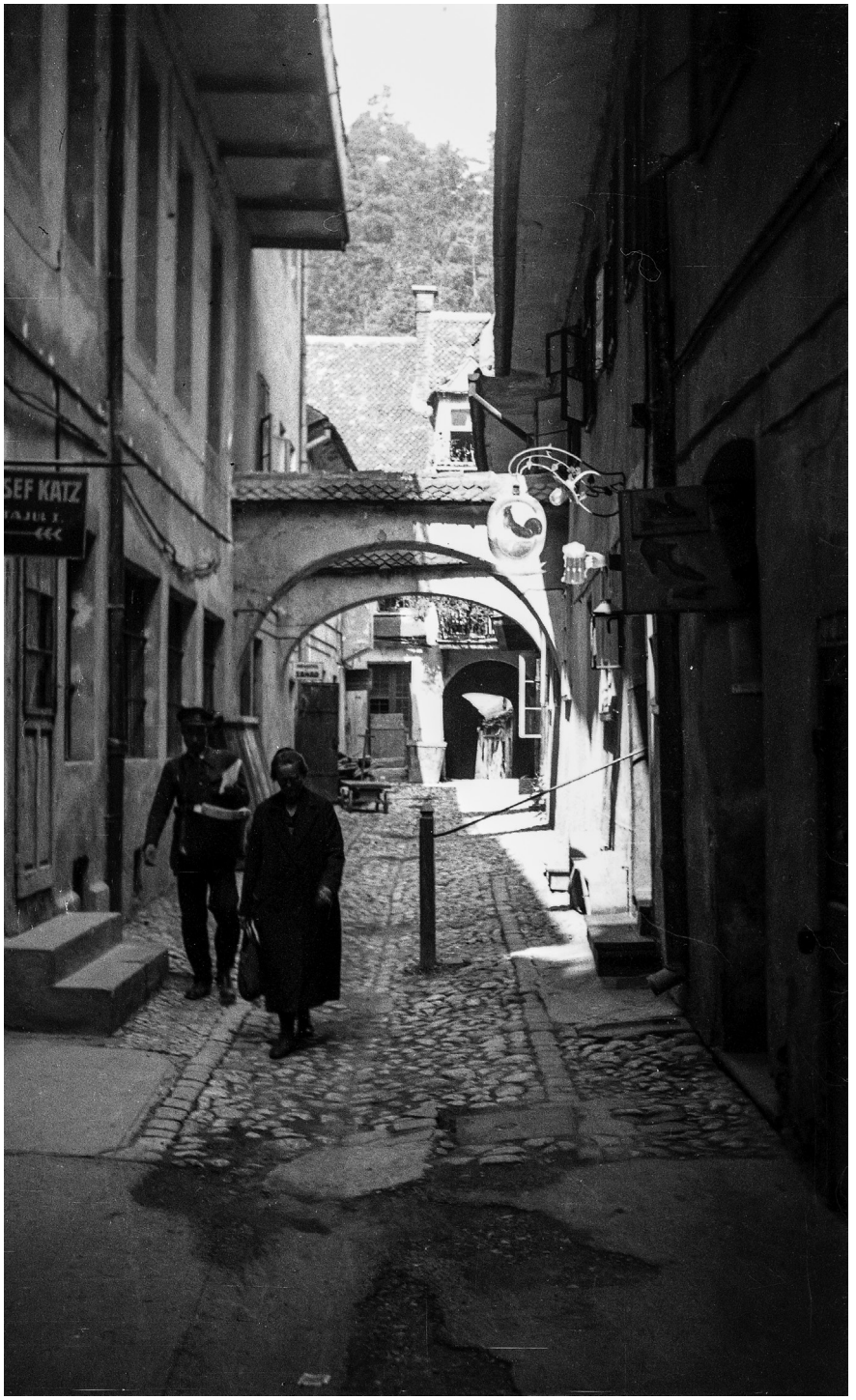

Brassó, 1934 / Braşov, 1934

Főtér, Kolozsvár / Piaţa centrală, Cluj

Fogorvosi rendelő / Cabinet stomatologic

Alsójára / Iara

Tordai-hasadék / Cheile Turzii

Majális a Tordai-hasadékban / Sărbătoarea de 1 Mai în Cheile Turzii

Lovasfogat a Tordai-hasadékban
/ Trăsură în Cheile Turzii

Kőmalom, Sepsibükkszád /
Moară de piatră, Bixad, judeţul Covasna

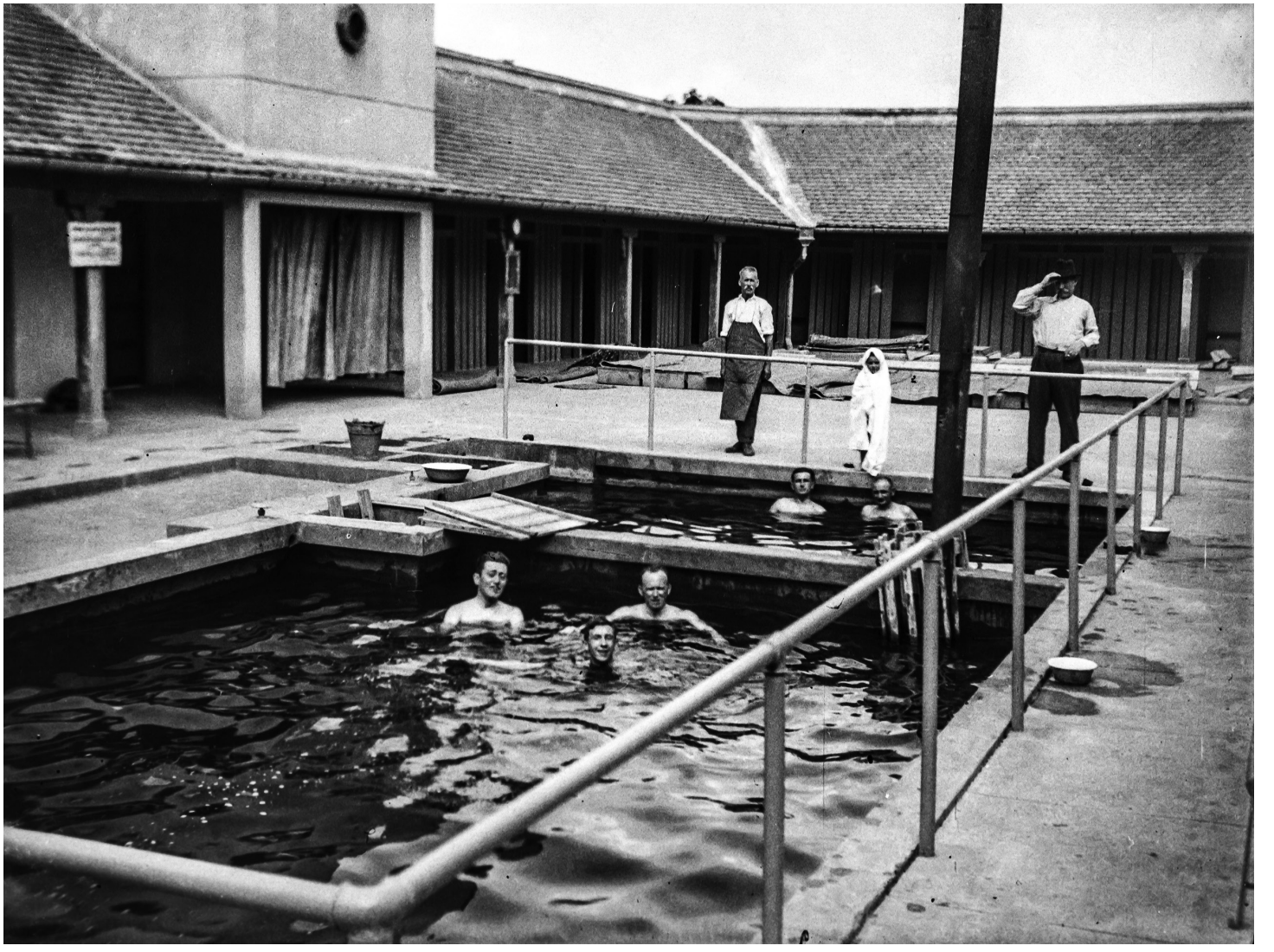

Termálfürdő, ismeretlen helyszín / Baie termală, loc neidentificat

Ismeretlen helyszín / Loc neidentificat

Borvíztöltő üzem / Uzină de sifoane

Amatőr fényképkiállítás többek között Szabó János és Marx József fotóival, 1934 /
Expoziţie de fotografi amatori, printre altele cu fotografiile lui János Szabó şi József Marx, 1934

Ortodox kolostor. Peştera Ialomiţei, Bucsecs hegység / Mănăstire ortodoxă. Peştera Ialomiţei, zona Bucegi

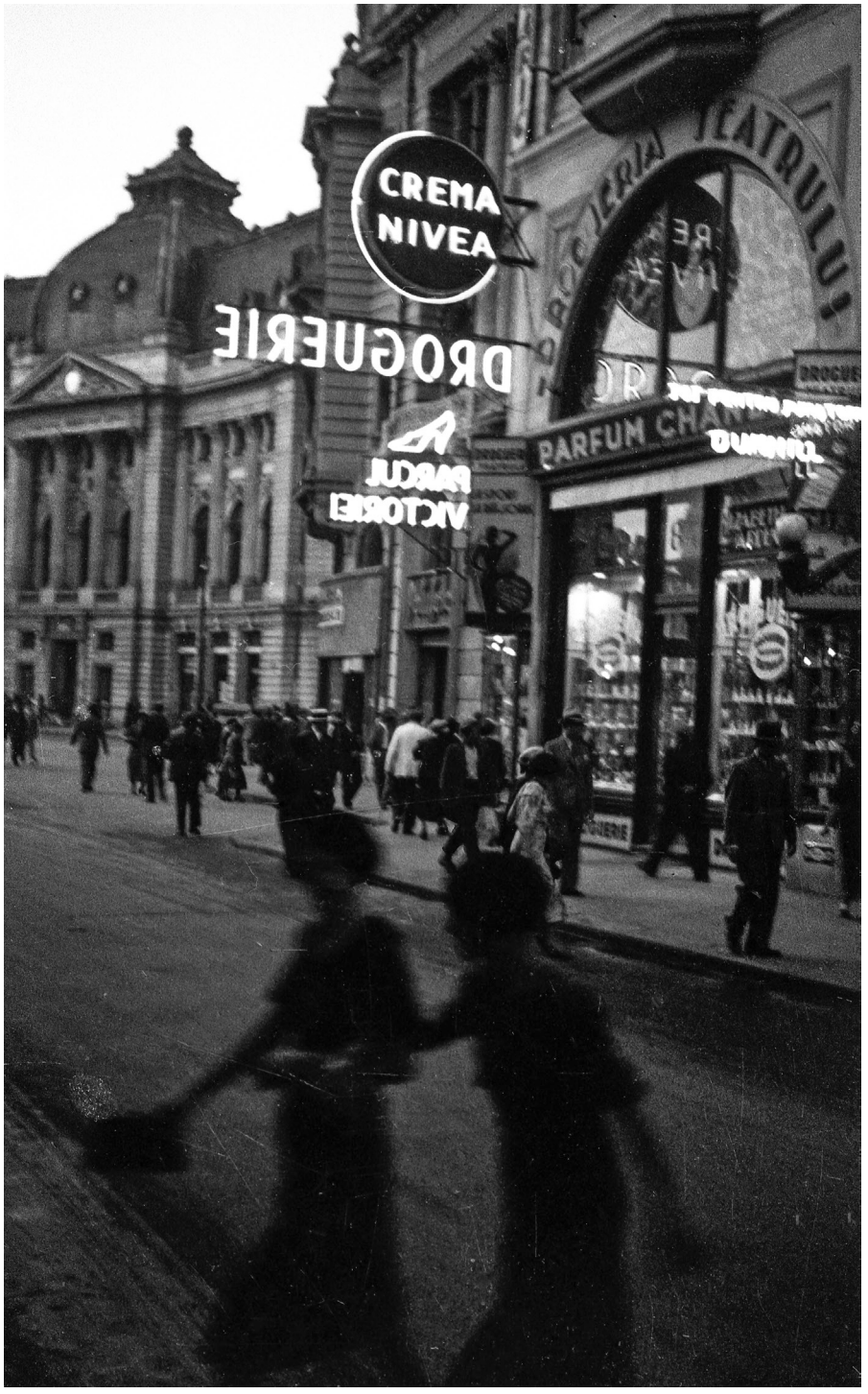

Bukarest / Bucureşti

Bukarest / Bucureşti

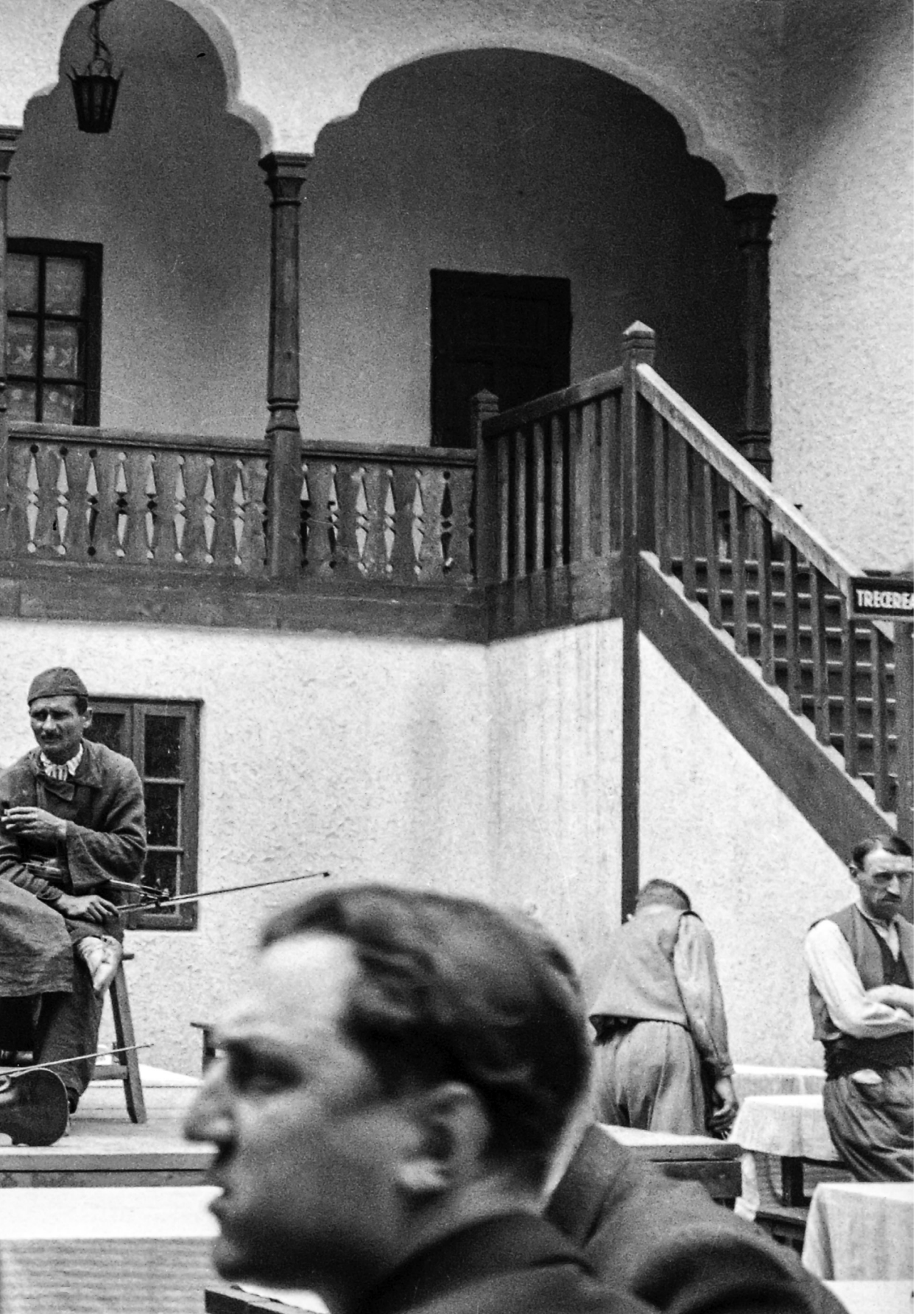

Hanul lui Manuc, belső udvar, Bukarest /
Hanul lui Manuc, curte interioară, București

Bukaresti húsüzlet / Magazin de mezeluri din Bucureşti

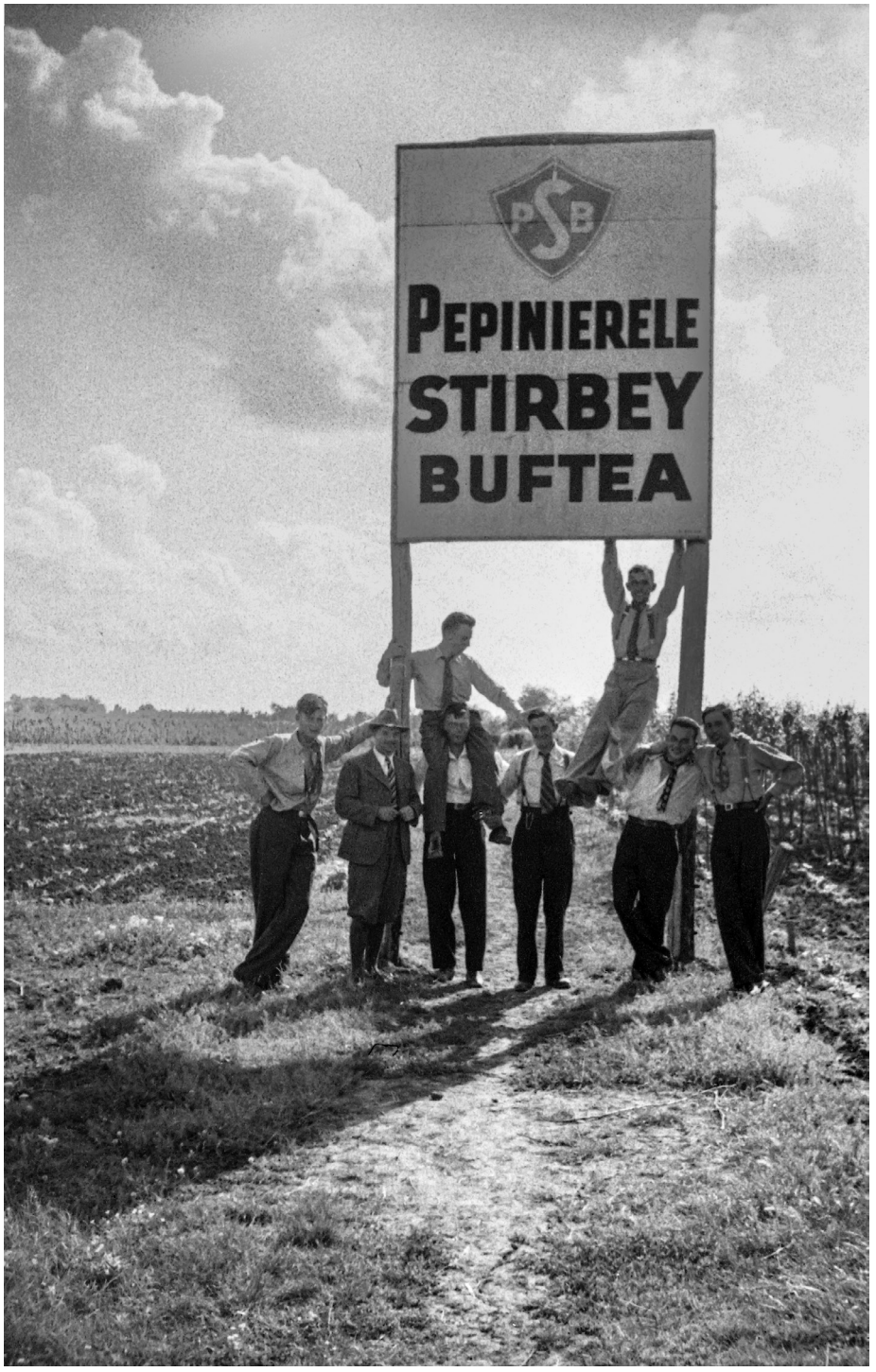

Stirbey faiskola, Buftea /
Pepinierele Stirbey, Buftea

Szüret, Stirbey faiskola, Buftea / Recoltă, Pepinierele Stirbey, Buftea

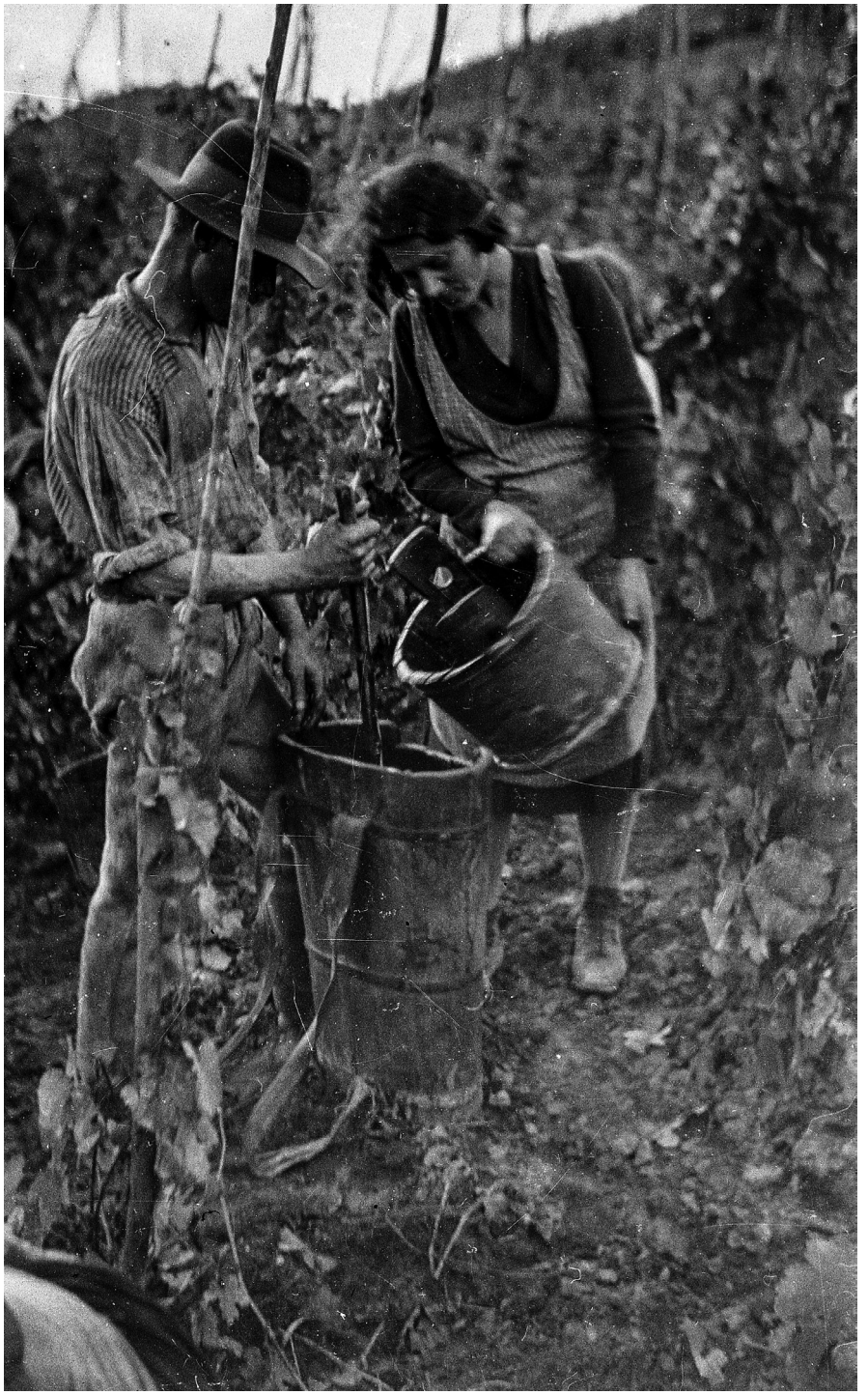

Szüret Kocsiséknál, Nagyenyed /
Recoltă la familia Kocsis, Aiud

Pince / Pivniţă

Ábrahám Pál-Harmath Imre: *Az utolsó Verebély-lány* című operett egyik jelenete / Ábrahám Pál-Harmath Imre: scenă din opera cu titlul *Az utolsó Verebély-lány*

A Julius Meinl cég székhelye, Bécs, 1932 / Sediul firmei Julius Meinl, Viena, 1932